

1:1 Ari nu disebut Pangandika teh geus jumeneng ti memeh ieu dunya dijadikeun; Pangandika sasarengan jeung Allah, Pangandika sarua jeung Allah. **2** Ti mimiti keneh Pangandika teh geus sasarengan jeung Allah. **3** Allah ngajadikeun sagala rupa teh nya ku Pangandika; teu aya hiji oge ciciptan Allah anu dijadikeunana henteu jeung Pangandika. **4** Pangandika teh nya eta anu jadi sumberna hirup; ari hirup nya eta anu mere caang ka manusa. **5** Eta caang cahayaan gumebyar di nu poek, ari poek teu bisaun mareuman eta caang. **6** Allah ngintunkeun utusana-Na, jenenganana Yohanes, **7** pikeun nerangkeun caang tea ka jalma-jalma, sangkan tarerangeun jeung palercayaen kana hal eta. **8** Yohanes ku anjeun lain anu disebut caang tea; anjeunna mah anu mere terang hal eta caang, **9** caang sajati, anu turun ka ieu dunya, nyaangan sakumna manusa. **10** Pangandika lungsur ka dunya, tapi dunya teu nyahoeun ka Anjeunna, padahal dunya dijadikeunana ku Allah teh nya ku Pangandika. Dunya teh kagungana-Na, manusa teh umat-Na, **11** Dunya anu disumpingana-Na teh nagri kagungana-Na, tapi umat-Na embungeun narima. **12** Tapi loba oge anu narima jeung palercaya ka Anjeunna teh; jelema-jelema anu kitu ku Anjeunna dipaparin hak jadi putra-putra Allah. **13** Jadina putra-putra Allah teh lain ku cara anu lumrah di manusa, lain ku cara anu yuga ti bapa sipat manusa; Rama maranehna teh Allah ku manten. **14** Pangandika teh terus mijalma, jadi manusa, hirup di kalangan urang, jembar kurnia jeung saestu sipat-Na tur mulya kaayaan-Na, sarta kamulyaana-Na teh tembong ka urang, kamulyaan ti nu jadi Rama ka Putra tunggal. **15** Hal Anjeunna, kieu ditetelakeunana ku Yohanes, "Anjeunna teh nya eta anu ceuk kami kieu tea, 'Sumping-Na pandeurieun kami, tapi ngungkulan kami, reh Anjeunna mah memeh kami dijurukeun oge geus jumeneng.' " **16** Ku kajembaran manah-Na, Anjeunna teu kendat-kendat maparin berkah ka urang. **17** Ku jalan Musa, Allah ka urang maparin Hukum-Na. Tapi ku jalan Yesus Kristus Allah nganyatakeun sih kurnia jeung kasayaktiana-Na. **18** Jelema can aya anu geus ningal Allah. Tapi urang bakal terang ka Mantenna ti Yesus Kristus, Putra tunggal Allah, anu sarua jeung Allah, anu salawasna sasarengan jeung Allah. **19** Para gegeden urang Yahudi di Yerusalem

ngutus sawatara imam jeung jelema-jelema urang Lewi, nanyakeun kieu ka Yohanes, "Anjeun teh saha?" **20** Ku Yohanes diwaler sajujurna, saurna, "Kaula lain Kristus." **21** "Upami sanes, saha?" ceuk utusan, "Anjeun teh Elias?" "Lain, lain eta," waler Yohanes. "Sanes Nabi nu diarep-arep tea?" ceuk utusan. "Lain," walerna. **22** "Saha atuh, wartoskeun," ceuk utusan. "Sim kuring kedah ngahaturkeun jawaban anu pasti ka nu ngutus. Cobi, ceuk anjeun, anjeun teh saha?" **23** Yohanes ngawalerna ku pilahir Nabi Yesaya: "Kaula teh, 'Soara anu cumeluk di gurun keusik: Sadiakeun jalan anu lempeng, pikeun Pangeran!' " **24** Eta para utusan anu diutus ku urang Parisi, **25** naranya deui, "Kristus sanes, Elias sanes, Nabi tea sanes, naha atuh anjeun ngabaptis?" **26** Waler Yohanes, "Kaula ngabaptis teh ku cai. Tapi di aranjeun aya saurang anu aranjeun teu wawuh. **27** Sumpingna pandeurieun kaula, tapi kaula pikeun mangudarankeun tali tarumpah-Na ge teu layak." **28** Eta kajadian teh di Betania sisi Walungan Yordan peuntas wetan, paragi Yohanes ngabaptis. **29** Poe isukna Yohanes ningali Yesus anu rek ka anjeunna. Yohanes ngalahir, "Tuh itu Anjeunna, Anak Domba Allah, anu bakal ngaleungitkeun dosa ti alam dunya! **30** Nya Anjeunna anu ceuk kami, 'Anu sumpingna pandeurieun kami tapi ngungkulan kami, reh Anjeunna mah memeh kami dijurukeun oge geus jumeneng.' **31** Mimitina mah kami henteu terang Anjeunna teh saha. Tapi kami ngabaptis ku cai teh nya eta pikeun ngenalkeun Anjeunna ka bangsa Israil." **32** Geus kitu Yohanes ngucapkeun panyaksi kieu, "Kami geus nenjo Anjeunna diauban ku Roh Allah anu lungsur ti sawarga ngarupakeun manuk japati. **33** Nepi ka harita ge kami can terang keneh yen Anjeunna teh Anjeunna. Tapi memeh eta kami geus didawuhan kieu ku Allah, anu ngutus kami supaya ngabaptis ku cai, 'Maneh bakal nenjo Roh Kami ti sawarga turun ka hiji jelema; nya Anjeunna engke anu bakal ngabaptis ku Roh Suci.' **34** Ieu anu diaku ku kami teh hiji kajadian anu geus katenjo ku kami," saurna deui, "nu matak ayeuna kami ngabejaan ka maraneh: Anjeunna teh Putra Allah." **35** Poe isukna deui, waktu Yohanes keur ngadeg di tempat kamari jeung dua muridna, **36** ningali Yesus ngalangkung. "Tuh, Anak Domba Allah!" saurna. **37** Sanggeus anjeunna ngalahir kitu, eta dua murid teh arindit naluturkeun ka Yesus. **38** Yesus nyoreang, ningalieun ka nu naluturkeun

tuluy mariksa, "Keur nareangan naon?" Jawabna, "Di mana Rabi linggih?" (Rabi hartina "Guru"). **39** "Hayu ka ditu, tenjo engke," waler-Na. (Harita kira-kira geus pukul opat sore.) Maranehna tuluy marilu, jadi nyarahoeun ka tempat Anjeunna. Poe eta maranehna aya di Anjeunna. **40** Anu saurang ngaranna Andreas, boga dulur ngaranna Simon Petrus. **41** Gancang Andreas manggihan Simon, tuluy nyarita, "Kuring geus papanggih jeung Mesias." (Mesias teh hartina "Kristus", Jurusalamet.) **42** Simon tuluy dideuheuskeun ka Yesus. Yesus neuteup ka Simon, tuluy ngalahir, "Ngaran maneh Simon, anak Yonas. Tapi maneh bakal disebut Kepas." (Kepas saharti keneh jeung Petrus, nya eta "batu karang".) **43** Poe isukna Yesus angkat ka Galilea. Anjeunna pendak jeung Pilipus, tuluy diajak, saur-Na, "Milu ka Kami!" **44** (Pilipus asal ti Betsaida, lemburna Andreas jeung Petrus.) **45** Pilipus manggihan Natanael, nyarita, "Kuring geus papanggih jeung anu disebut-sebut ku Musa dina Kitab Hukum Allah jeung anu ditulis ku nabi-nabi tea. Anjeunna teh Yesus, putra Yusup urang Nasaret." **46** "Na aya kitu anu hade ti Nasaret?" Natanael nanya. "Hayu, tenjo sorangan," jawab Pilipus. **47** Barang ningali Natanael datang, Yesus terus ngalahir ngeunaan dirina, saur-Na, "Tah ieu urang Israil tulen, taya pisan kapalsuanana!" **48** "Geuning Bapa uninga ka abdi?" Natanael nanya. Yesus ngawaler, "Memeh maneh dicalukan ku Pilipus, ku Kami katenjo di handapeun tangkal kondang." **49** "Pa Guru!" jawab Natanael, "Pa Guru teh geuning Putra Allah! Raja bangsa Israil!" **50** Saur Yesus, "Maneh percaya kitu teh naha pedah bieu Kami nyebutkeun yen maneh ku Kami katenjo handapeun tangkal kondang? Loba keneh anu leuwih aheng, bakal kasaksian ku maneh." **51** Saur-Na deui ka sarerea, "Sing percaya kana benerna ieu omongan Kami: Maraneh bakal narenjo langit muka, para malaikat turun unggah ti sawarga ka Putra Manusa."

2:1 Dua poe ti harita aya anu hajat nikah di kota Kana di Galilea; ibuna Yesus aya di dinya. **2** Yesus oge diulem jeung murid-murid-Na. **3** Sanggeus anggur inumeun beak, ibuna Yesus nyarios ka Anjeunna, "Nu hajat teh seepeun leueuteun." **4** Yesus ngawaler, "Ulah disaurkeun ka Abdi, margi Abdi teu acan dongkap kana waktos." **5** Tapi ibu-Na terus

sasauran ka tukang-tukang laladen, saurna, "Engke lamun Anjeunna miwarang naon-naon, pigawe bae!" **6** Di dinya aya tahang batu wadah cai paranti wawasuh sakumaha adat agama urang Yahudi, pieusieunana masing-masing kira-kira saratus liter. **7** Yesus marentah ka tukang-tukang laladen, saur-Na, "Eta tahang-tahang eusian ku cai." Tuluy diareusian mani laleber; **8** geus kitu saur Yesus, "Siuk saeutik, anteurkeun ka pamangku hajat." Seug dianteurkeun; barang ku manehna diasaan, **9** cai teh geus robah jadi anggur. Manehna teu nyahoeun kumaha asalna (nu nyiuk jeung nganteurkeunana mah puguh bae nyahoeun); tuluy manehna nyalukan panganten lalaki, **10** seug ngomong kieu, "Biasana anu dikaluarkeun ti payun teh anggur anu pangraosna heula, upami tamu-tamu parantos warareg nembe ngaluarkeun anu sedeng-sedeng bae. Dupi ieu sabalikna, nu saena dipandeurikeun!" **11** Ieu kaajaiban di Kana wewengkon Galilea teh, kaajaiban anu pangmimitina dipidamel ku Yesus, nembongkeun kamulyaana-Na. Murid-murid-Na jadi palercaya ka Anjeunna. **12** Geus kitu Yesus jengkar ka Kapernaum jeung ibu-Na, saderek-saderek-Na, murid-murid-Na. Di Kapernaum ngendek heula sawatara poe. **13** Hari Raya Paska geus deukeut, ku sabab eta Yesus angkat ka Yerusalem. **14** Barang lebet ka Bait Allah, nyampak di jero loba jelema keur daragang sapi, domba, jeung manuk japati; tukang nalukeuran duit oge loba, keur dariuk nyalanghareupan mejana. **15** Seug Anjeunna ngadamel pecut ku rara, tuluy dianggo ngabuburak sasatoan ti jero Bait Allah, sapi jeung domba disarabetan; meja-meja tukang nalukeuran duit dibalik-balikkeun, duitna mancawura. **16** Ari ka nu daragang japati saur-Na teh, "Bawaan ka luar! Gedong Ama Kami ulah dijieun deui pasar!" **17** Ras murid-murid aringeteun kana ayat Kitab Suci anu kieu, "Hate Abdi, nun Allah, asa ngentab bawaning ku deudeuh ka Gedong Ama." **18** Gegeden-gegeden Yahudi daratang ka Anjeunna, naranya, "Anjeun bisa nyieun kaajaiban naon pikeun nandakeun boga hak ngajalankeun anu sarupa kieu!" **19** Yesus ngawaler, "Ruag ieu Bait Allah, ku Kaula rek diadegkeun deui di jero tilu poe." **20** "Diadegkeun deui di jero tilu poe?" ceuk eta para gegeden. "Ieu adegan teh dijieunna opat puluh genep taun!" **21** Padahal anu dimaksud ku Yesus mah ngeunaan salira-Na, lain eta gedong. **22** Nu matak engke,

sanggeus Anjeunna gugah deui tina pupus, murid-murid-Na bakal aringeteun kana ieu pilahir, sarta percaya kana ungelna Kitab Suci jeung ka nu geus disaurkeun ku Yesus. **23** Salila Yesus di Yerusalem sapanjang Pesta Paska, loba jelema anu palercaya ka Anjeunna dumeh narenjo kaajaiban-kaajaiban damelana-Na. **24** Tapi Yesus ku anjeun teu percanten ka maranehna, sabab uningaen kana tabeat maranehna. **25** Teu kudu dicariosan deui Anjeunna mah tabeat maranehna teh, lantaran geus uningaen kana eusi hatena masing-masing.

3:1 Aya hiji pamingpin urang Yahudi ti kalangan kaom Parisi, ngaranna Nikodemus. **2** Dina hiji peuting manehna datang ka Yesus. "Pa Guru," carekna ka Anjeunna, "sarerea terang Pa Guru teh guru anu diutus ku Allah. Sabab moal aya anu bisa ngayakeun mujijat kawas Pa Guru lamun henteu disarengan ku Allah." **3** Waler Yesus, "Kaula rek ngabejakeun hal anu saenyana, nya eta: Saurang oge moal aya anu bisa asup ka Karajaan Allah, kajaba lamun dijurukeun deui." **4** "Piraku jalma anu geus dewasa bisa dijurukeun deui, kumaha petana?" ceuk Nikodemus. "Na bisa asup deui kana rahim indungna tuluy dijurukeun deui?" **5** Waler Yesus, "Kaula ngomongkeun nu saenyana, yen jelema anu dijurukeunana lain tina cai jeung Roh Allah, moal bisa asup ka Karajaan Allah, kitu saenyana. **6** Manusa teh sacara jasmani lahir ti kolotna anu sipat jalma, tapi sacara rohani mah dijurukeunana ti Roh Allah. **7** Anjeun ulah heran carek Kaula tadi kabeh jalma kudu dijurukeun deui. **8** Angin niup ka mana karepna, anjeun ngadenge sorana, tapi teu nyaho ti mana mimitina jeung ka mana tuluyna. Jalma anu dijurukeun ti Roh Allah teh saperti kitu." **9** "Kumaha pangna bisa kitu?" tanya Nikodemus. **10** "Anjeun teh maha guru di Israil, piraku teu ngarti?" waler Yesus. **11** "Kaula ngabejaan saenyana, yen: anu diomongkeun ku urang teh hal anu urang geus nyaho, anu dicaritakeun ku urang hal anu ku urang geus katenjo. Tapi aranjeun saurang ge taya nu daek narima ieu panyaksi. **12** Anjeun teu percaya waktu Kaula nyarita hal-hal ngeunaan ieu dunya, kumaha bakalna bisa percaya lamun Kaula nyarita hal-hal anu ngeunaan sawarga? **13** Can aya anu geus ka sawarga, lian ti Putra Manusa anu geus turun ti sawarga. **14** Sakumaha oorayan

tambaga ku Musa ditanjeurkeun dina tihang di gurun keusik, nya kitu Putra Manusa oge kudu diangkat ka luhur, **15** supaya saha bae anu percaya ka Anjeunna bisa meunangkeun hirup langgeng. **16** Karana kacida mikaasihna Allah ka alam dunya, nepi ka masihkeun Putra tunggal-Na, supaya sakur anu percaya ka Anjeunna ulah binasa, tapi meunang hirup langgeng. **17** Sabab Allah ngutus Putra-Na ka alam dunya teh lain pikeun ngahukum alam dunya, tapi pikeun nyalametkeun. **18** Saha bae anu percaya ka nu jadi Putra, moal meunang hukuman. Sabalikna anu henteu percaya ka Anjeunna mah geus aya dina hukuman Allah, lantaran henteu percaya ka Putra tunggal Allah. **19** Dasar nerapkeun hukumanana kieu: nu jadi caang tea turun ka dunya, tapi jalma-jalma leuwih resep kana poek ti batan kana caang, lantaran kalakuanana jarahat. **20** Jalma anu jahat kalakuanana, kana caang teh ngewaeun, embungeun datang kana caang, sieuneun kajahatanana katembong. **21** Sabalikna jalma anu kalakuanana bener mah datang kana caang, supaya nyata yen kalakuanana sapagodis jeung pangersa Allah." **22** Geus kitu Yesus angkat jeung murid-murid ka Yudea, linggih heula di dinya sawatara lilana jeung ngabaptis. **23** Ari Yohanes mah ngabaptisna di Ainon teu jauh ti Salim, sabab di dinya loba cai. Jalma-jalma nu dibaptis ku anjeunna loba pisan. **24** Harita Yohanes tacan dipanjara. **25** Aya murid-murid Yohanes anu padu jeung urang Yahudi tina soal upacara wawasuh. **26** Maranehna tuluy arunjukan ka Yohanes, "Pa Guru, manawi emut keneh ka jalmi anu kapungkur sareng Bapa di sisi Walungan Yordan palih wetan tea, anu ku Bapa dituduhkeun ka abdi-abdi? Ayeuna Anjeunna oge ngabaptis; jalmi sadayana ka Anjeunna!" **27** Waler Yohanes, "Jelema moal boga naon-naon lamun taya paparin ti Allah. **28** Maraneh ngadenge sorangan basa kami nyebutkeun, 'Kami lain Kristus. Kami mah jalma anu diutus heulaeun Anjeunna.' **29** Anjeunna jeung kami teh lir panganten lalaki jeung rencangna. Panganten awewe teh hakna panganten lalaki, ari rencangna mah ngan maturan heula di gigireunana bari ngadengekeun. Hatena bungah ngadenge sora panganten lalaki teh. Kami oge kitu, bungah taya papadana ku hal Anjeunna. **30** Memang geus kuduna Anjeunna jadi anu leuwih penting, ari kami kudu beuki asor." **31** Yesus, anu sumping ti luhur, tangtu pangluhurna ti sakabeh. Ari nu asalna

ti dunya keneh mah pikeun dunya bae, anu dicaturkeunana oge hal-hal nu aya di dunya. Ari anu sumping ti sawarga mah punjul dina sagala perkara.

32 Anu didawuhkeun ku Anjeunna teh perkara anu ku Anjeunna geus kadangu jeung katingali di sawarga, parandene kitu jalma-jalma teu palercaya. **33** Tapi sing saha anu percaya kana pilahir-Na bakal ngaku yen Allah teh maha saestu. **34** Anu diutus ku Allah tangtu nyaurkeun dawuhan-dawuhan Allah, sabab geus dilinggihan ku sagemblengna Roh Allah. **35** Anjeunna, anu jadi Putra Allah, ku Allah Rama-Na anu mikaasih, geus dicangkingan sagala kakawasaan Mantenna. **36** Saha bae anu percaya ka Putra-Na bakal meunang hirup langgeng; tapi anu teu anut ka Putra-Na, moal boga hirup, sabalikna bakal tetep aya dina hukuman Allah.

4:1 Urang Parisi nyararita yen Yesus meunang murid leuwih loba ti batan murid Yohanes, kitu deui nu dibaptis ku Anjeunna leuwih loba. **2** (Saenyana anu ngabaptisna mah lain Yesus ku anjeun, tapimurid-murid-Na.) **3** Omongan urang Parisi kitu kadangueun ku Yesus, nu matak Anjeunna terus ngantunkeun Yudea, mulih deui ka Galilea; **4** ari jalanna kudu nyorang daerah Samaria. **5** Angkat-Na geus nepi ka Sikhar, hiji kota di Samaria, teu jauh ti hiji lahan anu ku Yakub diwariskeun ka Yusup putrana. **6** Di eta lahan aya hiji sumur, katelahna sumur Yakub. Yesus geus ngaraos cape angkat, tuluy calik di sisi eta sumur. Harita kira-kira tengah poe. **7** Geus kitu aya hiji awewe urang Samaria ka dinya rek ngala cai. "Cik Kami menta caina, hayang nginum," saur Yesus ka eta awewe. **8** (Ari murid-murid-Na keur mareuli tuangeun ka kota.) **9** Walonna, "Juragan teh urang Yahudi, naha mundut ngaleueut ka abdi, urang Samaria?" (Urang Yahudi embungeun sakokoh jeung urang Samaria.) **10** Waler Yesus, "Lamun Nyai nyaho kana paparin Allah jeung ka ieu anu menta nginum, tangtu Nyai anu bakal menta nginum ka Anjeunna; ku Anjeunna tangtu dibere cai anu matak hirup." **11** Walonna, "Ti mana Juragan pikengingean eta cai anu matak hirup? Ieu sumur teh jero, sareng Juragan teu kagungan timba. **12** Ieu sumur warisan ti Yakub, karuhun bangsa abdi. Anjeunna sapala putra ngalaleueutna tina ieu sumur, ingon-ingonna ngarinumna ti dieu. Juragan teh nganggap langkung unggul ti

batan Yakub?" **13** Waler Yesus, "Nu nginum cai ieu sumur bakal halabhab deui. **14** Sabalikna anu nginum cai anu rek dibikeun ku Kami mah moal halabhab deui, sabab eta cai bakal jadi cinyusu di jero hatena, anu salawasna ngabijilkeun cai anu matak hirup langgeng." **15** "Abdi nyuhunkeun, Juragan!" ceuk eta awewe, "supados ulah halabhab deui sareng teu kedah bulak-balik ka dieu nimba." **16** Waler Yesus, "Teang heula salaki Nyai, bawa ka dieu." **17** Walonna, "Abdi teu gaduh salaki." Waler Yesus, "Bener ceuk Nyai teu boga salaki teh. **18** Nyai geus lima kali kawin. Lalaki anu ayeuna saimah jeung Nyai lain salaki. Nyai geus terus terang." **19** "Juragan teh tangtos nabi," ceuk eta awewe. **20** "Karuhun urang Samaria ngabakti ka Allah di gunung ieu, namung ceuk urang Yahudi tempat ngabakti ka Allah teh kedah di Yerusalem." **21** Waler Yesus, "Nyai sing percaya ka Kami, ka hareup mah ngabakti ka Allah Rama teh lain di gunung ieu, jeung lain di Yerusalem. **22** Urang Samaria saenyana teu nyaraho ka anu disembahna. Urang Yahudi mah nyarahoeun saha anu disembahna teh, sabab pisalameteun teh datangna ti urang Yahudi. **23** Mangsa ka hareup mah, malah ayeuna ge geus mimiti, ku kakawasaan Roh Allah jalma-jalma bakal nyarembah ka Allah Rama teh bari nyaraho enya ka Mantenna, bakal sapagodis jeung pangersa-Na. **24** Allah teh Roh, anu matak ngan ku lantaran kakawasaan Roh bae jalma-jalma pibisaeunana ngabakti ka Allah Rama bari nyaraho enya ka Mantenna teh." **25** Walon eta awewe, "Abdi terang yen Kristus engke bade sumping. Anjeunna nu bakal nerangkeun sagala perkawis ka abdi sadaya." **26** Waler Yesus, "Eta teh Kami, anu ayeuna keur cacarita jeung Nyai." **27** Sabot kitu murid-murid Yesus daratang. Maranehna hareraneun pedah Yesus cacarios jeung awewe; tapi teu aya anu nanya ka eta awewe, "Perlu naon ka dieu?" atawa nanya ka Anjeunna, "Naha Bapa sasauran sareng eta awewe?" **28** Ari awewe tea ngalesotkeun wadah caina tuluy lumpat ka kota deui, bebeja ka nu araya di dinya, **29** "Hayu geura, urang nenjo jelema anu bisaen nyaritakeun kalakuan kuring bareto. Palangsiang eta teh Kristus tea, nya?" **30** Jalma-jalma tuluy budal ti jero kota rek maranggihan Yesus. **31** Murid-murid ngahaturanan tuang ka Yesus, "Pa Guru, mangga geura tuang!" **32** Tapi waler-Na, "Kami geus boga

dahareun anu maraneh teu nyaraho." **33** Murid-murid silih tanya jeung baturna, "Geus aya nu ngahaturanan kitu?" **34** Pilahir Yesus, "Dahareun Kami nya eta pagawean ti pangersa anu ngutus, anu kudu dipigawe nepi ka anggeus. **35** Maraneh kungsi ngomong, 'Opat bulan deui bakal panen.' Padahal pek ilikan, sawah geus koneng, meujeuhna dipibuatan! **36** Anu dibuatna geus mimiti narima upah gawena jeung ngumpulkeun beubeunangan pikeun hirup langgeng. Nu melakna bungah, nu ngalana bungah. **37** Bener ceuk paribasa, 'Nu sejen melak, nu sejen ngala.' **38** Maraneh ku Kami diutus, dibuat di lahan lain beunang maraneh melakan. Anu melakna mah batur, maraneh milu meunang hasilna." **39** Basa awewe tea ngomong yen, "Anjeunna bisaeun nyaritakeun kalakuan kuring bareto," urang kota eta loba anu terus percaya ka Yesus. **40** Nu matak sanggeus daratang ka Anjeunna, maranehna nunuhun supaya Anjeunna linggih ka maranehna, sarta Yesus terus cicing di maranehna dua poe. **41** Loba deui anu palercaya ka Anjeunna sanggeus ngadarengge pilahir-pilahir-Na. **42** Ceuk maranehna ka awewe tea, "Percaya teh ayeuna mah lain tina caritaan Nyai, tapi tina sabab geus ngadenge sorangan pilahir-pilahir-Na. Nyaho ayeuna mah, Anjeunna teh Jurusalamet saalam dunya." **43** Sanggeus dua poe linggihna di Sikhar, Yesus jengkar ngabujeng ka Galilea, **44** sabab saur-Na sorangan, "Nabi tara dihargaan di nagrina sorangan." **45** Sasumpingna di Galilea pada mapagkeun ku jalma-jalma anu kungsi daratang kana Pesta Paska di Yerusalem, sarta anu nyarahoeun kana sagala rupa anu dipidamel ku Anjeunna salila eta pesta. **46** Ti dinya Yesus ngabujeng deui ka Kana, di Galilea, urut Anjeunna ngarobah cai jadi anggur tea. Di dinya aya hiji pagawe pamarentah, anakna di Kapernaum keur gering. **47** Ngadenge yen Yesus ti Yudea sumping ka Galilea, tuluy datang ngahaturanan Anjeunna ka Kapernaum, menta dipangnyageurkeun anakna anu geus meh maot. **48** Waler Yesus, "Maraneh moal percaya ka Kami lamun teu narenjo kaajaiban-kaajaiban." **49** "Juragan," walon eta pagawe, "mugi enggal sumping ka ditu, bilih pun anak kabujeng ngantunkeun." **50** Waler Yesus, "Jig teang, anak maneh tangtu hirup." Manehna percayaeun kana pilahir-Na, tuluy indit. **51** Di jalan keneh geus meunang beja ti gandekna, "Tuang putra parantos damang." **52** Ku

manehna ditanyakeun pukul sabaraha mimiti cageurna. Jawabna, "Kamari, tabuh hiji siang muriangna rerep." **53** Bapa budak teh ingeteun, jam eta pisan kamari Yesus ngadawuh-Na, "Anak maneh tangtu hirup." Manehna jeung sakulawargana jadi palercaya ka Yesus. **54** Eta kaajaiban teh anu kadua anu dipidamel ku Yesus di Galilea, sanggeus sumping ti Yudea.

5:1 Sanggeus eta, Yesus angkat ka Yerusalem, sabab di ditu aya pesta kaagamaan. **2** Di Yerusalem, deukeut "Gapura Domba" aya hiji kulah anu ngaranna dina basa Ibrani Betesda. Eta kulah make lima tepas, **3** unggal tepasna pinuh ku nu garering keur ngaredeng, nu lolong, nu deog, jeung nu lumpuh, **keur ngadarago obahna cai eta kulah. 4 Sabab sakapeung sok aya malaikat Pangeran lungsur ka eta kulah ngobah-ngobah caina; lamun geus kitu, anu pangheulana ancrub kana eta kulah, gering naon bae oge tangtu cageur. 5** Di dinya aya hiji jelema anu geringna geus tilu puluh dalapan taun; **6** katingalieun ku Yesus keur ngedeng ngagoler jeung kauninga yen geringna geus sakitu lilana. Tuluy dipariksa, "Maneh hayang cageur?" **7** Walonna, "Sumuhun, Juragan! Mung upami cai kulah obah, abdi teu aya anu ngabantuan ngancrubkeun, nembe oge nyobi-nyobi parantos kapiheulaan ku nu sanes." **8** Pilahir Yesus, "Heug, geura nangtung, samakna pulung, tuluy leumpang." **9** Sapada harita eta jelema ngadadak cageur, jung nangtung, samakna dipulung, tuluy mimiti leumpang. Harita kajadianana teh dina poe Sabat, **10** ku sabab kitu gegeden-gegeden Yahudi ngomong kieu ka eta jelema anu kakara dicageurkeun, "Ayeuna poe Sabat! Eta maneh mawa samak, ngarempak Hukum Agama." **11** Walonna, "Abdi mah dipiwarang ku anu nyageurkeun, saur-Na geura nangtung, samakna bawa tuluy leumpang." **12** "Saha anu nitahna?" para gegeden mariksakeun. **13** Tapi eta jelema nu anyar cageur teh teu wawuheun ka Yesus, turug-turug Yesus kahalangan ku nu loba sarta tuluy angkat ti eta tempat. **14** Sanggeus kitu Yesus papendak deui jeung manehna di Bait Allah. "Kieu dengekeun," saur-Na ka manehna, "maneh ayeuna geus cageur. Ulah nyieun deui dosa, bisi matak leuwih cilaka." **15** Eta jelema tuluy bebeja ka para gegeden Yahudi, yen anu nyageurkeun manehna teh Yesus. **16** Ku sabab kitu Yesus ku para

gegeden teh mimiti disusahkeun lantaran nyageurkeun dina poe Sabat. **17** Tapi pilahir Yesus, "Rama Kaula teu kendat barangdamel nepi ka ayeuna, Kaula oge kudu kitu." **18** Diwaler kitu maranehna beuki geregeteun, beuki harayangeun maehan ka Anjeunna, sabab ceuk maranehna Anjeunna teh lain ngan ngalanggar hukum Sabat, tapi katambah ku ngangkenkeun anjeun sarua jeung Allah dumeuh saur-Na Allah teh Rama-Na. **19** Yesus ngalahir deui, "Kaula rek ngabejakeun hal anu saenyana: Ari Putra mah moal bisa kua-kieu karep-Na sorangan. Anu dipilampah ku Putra teh anu ku Anjeunna katembong dipidamel ku Rama. Rama midamel kitu, Putra oge milampah kitu. **20** Ku sabab Rama teh mikaasih ka Putra, sagala rupa padamelana-Na teh dipintonkeun ka Putra-Na. Malah Mantenna bakal mintonkeun anu leuwih ajaib deui, nepi ka aranjeun ngarasa helok. **21** Sakumaha Rama ngahudangkeun nu paraeh sina harirup deui, Putra Manusa oge bakal ngahirupkeun saha bae anu dikersakeuna-Na. **22** Rama ku manten moal ngahukum ka saha-saha, sabab hak ngahukum sagemblengna geus diserenkeun ka Putra, **23** supaya jalma-jalma kabeh ajrih ka Putra sakumaha ka Rama. Anu henteu ngajenan ka Putra henteu ngajenan ka Rama anu ngutus-Na. **24** Kaula ngomong saenyana: Sing saha anu ngaregepkeun omongan Kaula jeung percaya ka anu ngutus Kaula, tinangtu hirup langgeng, moal dihukum, malah ucul tina paeh sarta asup kana hirup. **25** Sing percaya lamun ceuk Kaula bakal aya mangsa anu paraeh bakal ngadarengé soara Putra Allah. Eta mangsa ayeuna oge geus mimiti. Anu ngadarengé kana soara-Na tinangtu hirup. **26** Sakumaha Rama sumberna hirup, Putra Manusa oge ku Rama dijadikeun sumberna hirup. **27** Rama ka Putra-Na geus nyerenkeun hak pikeun ngahukum, sabab Putra-Na teh Putra Manusa. **28** Ulah hareran, pasti datang mangsa anu paraeh bakal ngadarengé soara Anjeunna, **29** tuluy kaluar ti jero kuburna. Anu keur hirupna hade, harudangna bakal terus kana hirup langgeng, anu keur hirupna jahat harudangna pikeun narima hukumanana." **30** "Kumaha hukumanana, Kaula henteu kawasa nangtukeun sorangan, kumaha ditimbalkeunana ku Rama bae. Eta sababna hukuman ti Kaula bakal adil, lain ngahukum sakarep-karep, tapi ngajalankeun pangersa nu ngutus. **31** Hal ihwal Kaula nu saenyana, ari diomongkeunana ku Kaula

keneh mah teu bisa dipercaya benerna. **32** Tapi anu mere panyaksi tina hal Kaula teh jalma sejen, sarta Kaula terang yen panyaksina bener. **33** Aranjeun geus ngirim utusan ka Yohanes; nya Yohanes anu mertelakeun hal ihwal Kaula teh, sarta pertelaan anjeunna bener. **34** Kaula nyabit hal ieu lain ku sabab butuh ku pertelaan ti manusa, tapi ku sabab hayang supaya aranjeun salamet. **35** Yohanes teh lir lampu anu hurung caang ngempray, saharitaeun mah aranjeun raresep kana caangna. **36** Tapi Kaula sorangan bisa mere pertelaan anu leuwih jembar ti batan anu dipertelakeun ku Yohanes; anu dilampahkeun ayeuna ku Kaula teh papancen ti Rama, jadi bukti yen Kaula teh diutus ku Rama. **37** Sarta Rama oge, anu ngutus Kaula, maparin panyaksi tina hal Kaula. Aranjeun can ngadareng soanten-Na, can naringal kana pameunteu-Na, **38** timbalana-Na ku aranjeun henteu disimpen dina hate, lantaran aranjeun henteu percaya ka Kaula, utusan Mantenna. **39** Aranjeun ngarulik Kitab Suci, sabab ceuk pikiran aranjeun baris manggihkeun hirup langgeng ti dinya. Tah eta Kitab Suci teh mere pertelaan hal Kaula! **40** Tapi aranjeun embung datang ka Kaula, ari hirup langgeng hayang! **41** Kaula lain rek malar pamuji ti manusa, **42** Kaula terang aranjeun jalma kumaha, hate aranjeun taya kanyaah ka Allah. **43** Kaula, anu datang make kakawasaan Rama, ku aranjeun teu ditarima, ari anu datang make kakawasaanana sorangan ditarima. **44** Aranjeun resep dipuji ku pada jalma, henteu ihtiar sangkan meunang pamuji ti Allah Nu Maha Esa. Atuh rek percaya ka Kaula kumaha? **45** Tapi ulah nyangka Kaula bakal ngadakwakeun aranjeun ka Allah Rama. Anu bakal ngadakwakeun aranjeun teh malah Musa, anu ku aranjeun dijieun harepan. **46** Lamun enya ge aranjeun percaya kana pilahir Musa tangtu percaya ka Kaula, sabab anu diserat ku Musa teh pertelaan hal Kaula. **47** Tapi ku sabab aranjeun teu percaya ka anu dipertelakeun ku Musa, rek percaya ka Kaula kumaha?"

6:1 Ti dinya Yesus jengkar, meuntasan Talaga Galilea (sok disebut oge Talaga Tiberias). **2** Jalma-jalma naluturkeun, loba pisan, lantaran geus narenjo Anjeunna ngadamel kaajaiban nyageurkeun anu gering. **3** Sanggeus aya di peuntas, Anjeunna unggah ka hiji pasir, calik jeung murid-murid. **4**

Harita geus deukeut kana Pesta Paska. **5** Yesus soca-Na ngulincer, katingalieun jalma-jalma ngaburubul nyalampeurkeun. Anjeunna mariksa ka Pilipus, "Ka mana bisa meuli dahareun keur nyuguhan jelema sakitu lobana?" saur-Na mariksa ka Pilipus **6** (seja nguji, da Anjeunna mah geus uningaen kudu midamelkumaha.) **7** Walon Pilipus, "Sanaos naredana saeutik sewang oge, kangge meser tetaeunana kedah aya artos langkung ti dua ratus uang perak." **8** Murid anu ngaran Andreas dulurna Simon Petrus unjukan, **9** "Itu aya budak gaduheun roti lima siki sareng lauk dua siki, nanging tangtos moal matak cekap." **10** Saur Yesus, "Jelema-jelema sina dariuk." (Eta tempat loba jukutna.) Jalma-jalma tuluy dariuk, kabehna aya kira-kira lima rebu urang. **11** Yesus nyandak roti tuluy muji sukur ka Allah, rotina sina terus dibagikeun ka nu keur dariuk. Lauk oge dibagikeun sanggeus Anjeunna muji sukur kawas tadi. Jalma-jalma dalaharna nepi ka sareubeuheun. **12** Beres dalaharna, Yesus ngalahir ka murid-murid, "Kumpulkeun sesana, ulah aya anu kapiceun." **13** Tuluy sesa anu teu kadahar teh dikumpulkeun, meunang dua welas karanjang pinuh tina asal roti lima siki. **14** Narenjo Anjeunna ngadamel kaajaiban, jelema-jelema ngaromong kieu, "Anjeunna tangtu Nabi anu keur diarep-arep sumpingna ka dunya." **15** Yesus uningaen yen rek direreyang ku maranehna, rek dipaksa dijadikeun raja. Ku sabab eta Anjeunna nyingkir ti dinya nyalira bae ka lebah pasir-pasir. **16** Barang reup peuting murid-murid Yesus tarurun ka talaga, **17** tarumpak parahu, tuluy meuntas rek ka Kapernaum. Geus beuki peuting, tapi Yesus tacan aya keneh. **18** Sabot kitu datang angin gede, talaga jadi motah. **19** Sanggeus balayarna kira-kira lima atawa genep kilometer, breh Anjeunna katembong ku murid-murid keur angkat napak kancang dina cai, beuki deukeut kana parahu. Maranehna kacida sarieuneunana. **20** "Ulah sarieun," saur Yesus ka maranehna, "Kami ieu teh!" **21** Geus kitu mah malah maranehna aratoheun narima Anjeunna kana parahu, sarta gancang nepina ka anu dijugjug. **22** Poe isukna jelema-jelema teh araya keneh di tempat kamari di sisi talaga, sarta kamari nangenan yen parahu ngan aya hiji. parahu eta, tapi arinditna henteu jeung Anjeunna. **23** Sabot kitu aya sababaraha parahu daratang ti kota Tiberias, balabuh deukeut tempat kamari maranehna dalahar roti tina berkah pamuji sukurna

Gusti tea. **24** Sanggeus tetela Yesus jeung murid-murid-Na teu aya di dinya, jalma-jalma teh tuluy naraek kana eta parahu-parahu, rek nareangan Yesus ka Kapernaum. **25** Sanggeus Yesus kapendak di peuntas, maranehna naranya, "Dupi Pa Guru iraha sumping ka dieu?" **26** Waler Yesus, "Saenyana maraneh nareangan Kami teh lantaran geus dibarere dahar nepi ka sareubeuh, lain ku sabab ngarti kana tujuan Kami nyieun eta kaajaiban. **27** Ari digarawe ulah ngarah meunang dahareun anu keuna ku buruk, kudu ngarah anu awet, anu ngalantarankeun bisa hirup langgeng. Nya dahareun anu kitu anu rek dibikeun ka maraneh ku Putra Manusa teh, sabab Anjeunna ku Allah Rama geus dibere kawasa." **28** Piunjuk maranehna, "Kedah kumaha atuh abdi-abdi supados tiasa ngalampahkeun pangersa Allah?" **29** Waler Yesus, "Kudu percaya ka anu diutus ku Allah! Kitu pangersa-Na teh." **30** Piunjuk maranehna deui, "Bade midamel kaahengan naon kangge tawisna anu tiasa katingal ku abdi-abdi, supados abdi-abdi percaya ka Pa Guru? Bade midamel naon?" **31** Karuhun abdi-abdi waktos di gurun keusik ngadalaha manna, sakumaha kaunggel dina Kitab Suci, 'Maranehna ku Anjeunna dibere dahareun, roti ti sawarga.'" **32** Waler Yesus, "Anu mere roti ti sawarga lain Musa. Sing percaya, anu maparin roti anu saestuna ti sawarga mah Ama Kami. **33** Eta roti ti Allah teh nya Anjeunna, anu lungsur ti sawarga, anu mere hirup ka alam dunya." **34** "Juragan," piunjuk maranehna, "mugi sing saterasna eta roti teh dipaparinkeunana ka abdi-abdi." **35** Saur Yesus, "Eta roti anu matak hirup teh kapan ieu, Kami. Jalma anu datang ka Kami moal nyorang lapar deui, anu percaya ka Kami moal nyorang halabhab deui. **36** Tapi ceuk Kami oge, sanajan maraneh geus narenjo ka Kami moal palercaya. **37** Jelema anu ku Rama dipaparinkeun ka Kami, tangtu datang ka Kami sarta ku Kami moal datang ka ditolak, **38** sabab Kami datang ka dunya teh lain pikeun ngajujur karep sorangan, tapi pikeun ngalampahkeun pangersa anu ngutus. **39** Ari pangersa-Na teh nya eta, saha bae, anu ku Mantenna dipaparinkeun ka Kami, saurang oge ulah aya anu lapur, dina Poe Kiamat kabeh kudu dihudangkeun ku Kami. **40** Kitu kahoyong-Na Rama Kami, sakur anu geus narenjo jeung percaya ka Putra-Na, kabeh kudu diganjar hirup langgeng. Anu matak dina Poe Kiamat tangtu maranehna ku Kami

diharudangkeun sina harirup deui." **41** Barang Yesus nyaurkeun, "Kami teh roti anu turun ti sawarga," jelema-jelema jadi recok, **42** pokna, "Naon, roti ti sawarga? Lain Yesus tea eta teh, anak Yusup? Bapa-Na, indung-Na, urang ge nyaho!" **43** Pilahir Yesus, "Geus, ulah raribut! **44** Memang moal aya anu bisa datang ka Kami lamun henteu ditarik ku Rama ku manten. Jeung sakur anu datang ka Kami, tangtu ku Kami bakal dihirupkeun dina Poe Kiamat. **45** Kaunggel dina kitab nabi-nabi, yen, 'Unggal jelema bakal diwuruk ku Allah.' Sakur anu ngaregepkeun jeung nurut kana piwuruk Rama, tangtu datang ka Kami. **46** Tapi lain hartina aya jalma anu geus nenjo Rama. Anu geus nenjo ka Rama mah ngan Anjeunna saurang, sabab Anjeunna mah asalna ti Allah. **47** Kami ngomong saenyana, anu percaya ka Anjeunna tangtu bakal hirup langgeng. **48** Kami teh roti anu matak hirup. **49** Karuhun maraneh di gurun keusik dalahar manna, tapi maraot mah maraot bae. **50** Tapi anu dahar roti anu turun ti sawarga mah moal keuna ku paeh. **51** Eta roti anu ti sawarga teh ieu, Kami. Anu ngadaharna tangtu hirup salalawasna. Eta roti teh nya eta daging Kami, anu baris diserenkeun pikeun ngahirupan jalma-jalma di dunya." **52** Ngadarengé kitu teh jalma-jalma terus hog-hag jeung baturna keneh, pokna, "Rek kumaha dibikeunna supaya daging-Na dihakan teh?" **53** Pilahir Yesus, "Sing percaya, lamun maraneh henteu ngadahar daging Putra Manusa jeung henteu nginum getih-Na, diri maraneh moal aya hirupna. **54** Anu ngadahar daging Kami jeung nginum getih Kami, bakal hirup langgeng, jeung dina Poe Kiamat ku Kami bakal dihudangkeun. **55** Sabab daging Kami teh sajatina kadaharan, getih Kami sajatina inuman. **56** Anu ngadahar daging Kami jeung nginum getih Kami, bakal hirup di Kami, nya kitu deui Kami bakal hirup di manehna. **57** Kami diutus ku Rama anu jumeneng hirup, sarta ku karena Mantenna Kami oge hirup. Nya kitu keneh sakur anu ngadahar daging Kami bakal hirup ku karena Kami. **58** Nya ieu Kami, roti anu turun ti sawarga teh. Anu ngadahar ieu roti bakal hirup salalanggengna. Roti anu didalahar ku karuhun maraneh mah lain roti anu ieu, anu matak tetep bae ahirna mah maraot." **59** Yesus ngawulangkeun hal ieu teh di Kapernaum, di imah ibadah. **60** Loba panganut Yesus anu ngaromongkeun eta piwulang, pokna, "Beurat teuing eta pangajaran teh!

Saha nu bisa narima?" **61** Yesus oge uningaean yen loba anu ngaromel kitu, tuluy ngalahir ka maranehna, "Maraneh rek malundur ku hal ieu?" **62** Lamun kitu, kumaha upama engke maraneh narenjo Putra Manusa mulang ka tempat asal-Na? **63** Anu mere hirup teh Roh Allah, kakuatan manusa mah taya gunana naon-naon. Anu ku Kami dicaturkeun teh nya eta Roh Allah anu mere hirup. **64** Tapi di maraneh aya anu henteu palercaya kana hal eta." (Ti samemehna oge Yesus memang geus uningaean, mana nu bakal moal percaya, jeung saha anu bakal ngahianat ka Anjeunna.) **65** Pilahir-Na deui, "Nya ieu sababna nu matak Kami nyebutkeun yen moal aya anu bisa datang ka Kami lamun lain ku pangersa Rama." **66** Ti semet harita loba panganut Yesus anu naringgalkeun ka Anjeunna, embungeun marilu deui. **67** "Kumaha ari maraneh, arek milu naringgalkeun?" Yesus mariksa ka murid-murid-Na. **68** "Gusti," ceuk Simon Petrus, "ka saha abdi-abdi kedah hirup langgeng. **69** Abdi-abdi percanten, sareng yakin Gusti teh Utusan Suci ti Allah." **70** Pilahir Yesus, "Kami milih maraneh teh dua welas urang, lain? Tapi anu saurang mah roh jahat!" **71** Anu dimaksud ku Anjeunna nya eta Yudas bin Simon Iskariot, sabab manehna enya oge murid Anjeunna keneh, engkena bakal ngahianat ka Anjeunna.

7:1 Ti dinya Yesus angkat, ngider di Galilea; Anjeunna teu kersaeun ka Yudea, sabab diarah ku gegeden-gegeden Yahudi rek ditelasan. **2** Harita geus deukeut kana waktu pesta anu disebut Pesta Saung Daun. **3** Ceuk saderek-saderek-Na ka Anjeunna, "Coba lunta ti dieu ka Yudea. Di ditu mah naon-naon anu dilampahkeun ku Anjeun tangtu katembong ku para panganut. **4** Moal aya jalma anu hayang kawentar nyumputkeun gawena. Anjeun oge, sing katembong ku saalam dunya atuh eta gawe Anjeun kitu teh!" **5** (Saderek-saderek-Na oge teu palercayaeun ka Anjeunna teh.) **6** Waler Yesus, "Ayeuna mah tacan waktuna. Keur aranjeun mah memang bisa unggal waktu. **7** Ka aranjeun mah mustahil dunya ngewaeun. Ari ka Kami mah dunya teh ngewaeun, lantaran Kami terus-terusan nyebutkeun jahat kalakuanana. **8** Pek bae aranjeun rek indit kana pesta mah, Kami mah moal, tacan waktuna." **9** Kitu saur Yesus ka saderek-saderek-Na, Anjeunna mah tetep di Galilea. **10** Tapi sanggeus saderek-saderek-Na

arindit, Yesus oge angkat kana eta pesta; rerencepan bae henteu terang-terangan. **11** Gegeden-gegeden urang Yahudi, pada nareangan Anjeunna, bari ngaromong, "Di mana eta jelema teh?" **12** Jalma-jalma loba anu tingharewos ngaromongkeun Anjeunna, pokna, "Jalmi hade Anjeunna teh." Ceuk nu sawareh deui, "Lain, malah nyasabkeun rahayat." **13**

Ngaromongna teu waranieun terang-terangan, sarieuneun ku gegeden-gegeden Yahudi. **14** Tengah-tengah pesta Yesus lebet ka Bait Allah tuluy ngawulang. **15** Gegeden-gegeden kacida hareraneunana, tuluy ngaromong kieu, "Geuning rea kanyaho-Na, lain teu diajar naon-naon Manehna teh?" **16** Yesus ngawaler, "Ieu pangajaran lain pangajaran ti Kaula pribadi, tapi ti Allah anu ngutus Kaula. **17** Anu daek ngalampahkeun pangersa Allah mah bakal ngartieun, nu diucapkeun ku Kaula teh naha ti Allah atawa ti Kaula sorangan. **18** Anu ngajarkeun pangartina sorangan, tangtu ngarah pamuji keur dirina sorangan. Sabalikna anu mikahayang supaya anu dimulyakeun teh anu ngutusna, eta jelema jujur, taya kapalsuanana. **19** Aranjeun ku Musa dibere Hukum Allah, tapi aranjeun saurang ge teu aya nu nurut! Ku naon Kaula ku aranjeun rek dipaehan?" **20** "Boa Anjeun teh kasurupan!" ceuk jalma rea. "Saha anu rek maehan ka Anjeun teh?" **21** Waler Yesus, "Kaula nyieun hiji kaajaiban dina poe Sabat, aranjeun heran. **22** Musa marentahkeun supaya aranjeun nyunatan anak lalaki (sanajan sunat teh mimitina ti karuhun, lain ti Musa). Ku sabab aya parentah kitu, aranjeun nyunatan, sanajan dina poe Sabat. **23** Pangna maraneh nepi ka nyunatan dina poe Sabat teh supaya henteu ngarempak Hukum Musa tina hal sunat. Ku sabab kitu ku naon arambek dumeh Kami nyageurkeun sakujur awak hiji jelema dina poe Sabat? **24** Ulah ngahukum make dasar bukti lahirna, kudu make dasar kaadilan." **25** Aya sawatara urang Yerusalem ngaromong kieu, "Lain rek dipaehan ku para gegeden Anjeunna teh? **26** Itu geuning keur sasauran ka jalma rea, para gegeden teu majar kumaha! Naha pedah aruningaeun yen Anjeunna enya Kristus? **27** Tapi kapan Kristus mah moal aya anu nyaho ti mana sumping-Na. Ari Anjeunna mah tetela ti mana asalna." **28** Waktu Yesus ngawulang di Bait Allah, kieu saur-Na, "Enya maraneh teh nyaraho ka Kami jeung ti mana asal Kami? Kami datang teh lain kahayang sorangan, aya anu ngutus. Anu

ngutusna maha saestu. Maraneh teu nyarahu ka Mantenna, **29** ari Kami mah nyaho, sabab asal ti Mantenna, anu ngutus." **30** Jalma-jalma teh karepna mah harita rek nyerek ka Anjeunna, tapi teu aya anu wanieun, kawantu tacan nepi kana wanci Anjeunna. **31** Tapi loba oge anu palercayaeun ka Anjeunna teh, aromongna, "Lamun Kristus sumping, naha iasaeun nyieun kaajaiban leuwih ti ieu jelema?" **32** Urang Parisi nyarahoeun yen jalma-jalma tingharewos kitu perkara Yesus, tuluy maranehna jeung imam-imam kapala, ngirim sababaraha urang pangawal Bait Allah pikeun nangkep Yesus. **33** Saur Yesus, "Kami aya di maraneh teh moal lila. Sakeudeung deui oge Kami kudu mulang ka anu ngutus. **34** Ku maraneh ditareangan oge moal kapanggih, sabab maraneh moal bisa nepi ka tempat Kami." **35** Para gegeden Yahudi ngaromong pada batur, "Rek indit ka mana Manehna nepi ka moal kapanggih ku urang teh? Rek ka kota-kota di Yunani nu aya bangsa Yahudina, terus ngajar ka urang Yunani? **36** Carek-Na najan ditareangan oge ku urang moal kapanggih, jeung urang moal bisa nepi ka tempat-Na. Naon maksud-Na?" **37** Dina panutupan pesta, poe anu pangpentingna, Yesus ngadeg tuluy ngalahir tarik, "Saha-saha nu halabhab, hiap ka Kami nginum! **38** Sakumaha ceuk Kitab Suci, 'Anu percaya ka Kami, bakal boga cinyusu sumber hirup ngaburial di jero hatena.'" **39** Anu dimaksud ku Anjeunna nya eta Roh Allah, anu bakal katarima ku sakur anu percaya ka Anjeunna. Harita Roh Allah teh tacan dipaparinkeun, sabab Yesus tacan dimulyakeun. **40** Ti anu ngabarandungan pilahir-Na aya anu ngaromong kieu, "Anjeunna pasti Nabi anu keur didago-dago tea!" **41** Ceuk nu sejen, "Anjeunna tangtu Kristus!" Ceuk nu sejen deui, "Kristus mah datangna moal ti Galilea. **42** Ceuk Kitab Suci, Kristus teh turunan Raja Daud, medalna di Betlehem, kota pangcalikan Daud." **43** Jalma-jalma jadi pasalia paham perkara Anjeunna. **44** Aya oge anu harayangeun nyerek ka Anjeunna, tapi teu aya anu wanieun nyekel-nyekel acan. **45** Anu dititah nangkep Yesus geus baralik. "Mana eta jelema teh, ku naon teu dibawa?" ceuk imam-imam jeung urang Parisi. **46** "Jalmi biasa mah moal tiasa ngalahir kitu sapertos Anjeunna," walonna. **47** "Kutan maraneh oge kagendam?" ceuk urang Parisi. **48** "Na aya ti lebah kami, para gegeden atawa urang Parisi, anu ku maraneh

kanyahoan percaya ka eta jelema? **49** Jalma-jalma nu kaolo ku Manehna tandaning teu nyaraho kana Hukum Musa, geus tangtu bakal disapa ku Allah!" **50** Di antara eta urang Parisi aya Nikodemus, urang Parisi anu kungsi datang ka Yesus tea, ngomong ka batur-baturna, **51** "Nurutkeun Hukum Agama urang, jelema ulah waka dihukuman samemeh didenge heula kateranganana jeung dipariksa kalakuanana." **52** "Ari kitu," ceuk maranehna, "anjeun oge urang Galilea? Coba pariksa Kitab Suci, tangtu kanyahoan yen taya nabi anu asalna ti Galilea." **53** Sanggeus masing-masing baralik,

8:1 Yesus terus angkat ka Gunung Jetun. **2** Isukna isuk-isuk keneh geus di Bait Allah. Jelema-jelema tuluy daratang, Yesus calik tuluy ngawulang. **3** Sabot kitu aya guru-guru agama jeung urang Parisi mawa hiji awewe anu kacerek keur jinah. **4** Eta awewe ditangtungkeun hareupeun sarerea. "Guru," ceuk maranehna, "ieu awewe katangkep keur jinah. **5** Awewe kitu nurutkeun Hukum Musa kudu dipaehan, dibaledogan ku batu. Kumaha ari ceuk Pa Guru?" **6** Maranehna saenyana ngadoja, ngarah kalepatan Anjeunna. Tapi Anjeunna anggur dongko, curat-coret dina taneuh ku rema-Na. **7** Maranehna maksa marenta diwaler. Yesus cengkat ajeg, tuluy ngalahir, "Saha anu teu boga dosa, nu mana bae, pek maledog pangheulana ka eta awewe." **8** Anjeunna dongko deui curat-coret dina taneuh kawas tadi. **9** Diwaler kitu jelema-jelema anu ngadaroja teh tingkolesed saurang-saurang, nungtutan ti nu kolotan heula, ahirna ngan kari Yesus jeung awewe tea. **10** Yesus cengkat tuluy ngalahir, "Ka marana maranehna? Euweuh anu ngahukum ka maneh?" **11** "Sumuhun teu aya, Juragan," walonna. "Kami oge moal ngahukum," saur Yesus, "jig geura mulang, tapi ulah deui-deui nyieun dosa." **12** Yesus sasauran deui ka urang Parisi, saur-Na, "Kaula teh caangna dunya. Anu anut ka Kaula moal nyorang anu poek, sabab ngabogaan caang kahirupan." **13** Ari ceuk urang Parisi, "Kaayaan Anjeun kitu henteu bisa dipercaya, sabab diterangkeunana ku Anjeun keneh." **14** Waler Yesus, "Najan Kaula keneh anu nerangkeunana, tapi sah benerna, sabab Kaula terang kana asal jeung pangbalikan sorangan. Aranjeun mah henteu terang Kaula asal ti mana

jeung kudu mulang ka mana. **15** Aranjeun ngahukuman teh nurutkeun patokan manusa, ari Kaula mah moal ngahukum ka saha-saha. **16** Tapi upama Kaula kudu ngahukuman tangtu adil, sabab ngahukumanana henteu sorangan, tapi disarengan ku Rama, anu ngutus Kaula. **17** Dina Hukum Musa disebutkeun, yen katerangan ti dua saksi tangtu bener. **18** Kaula mere katerangan perkara diri Kaula, saksina Kaula pribadi jeung Rama Kaula, anu ngutus." **19** "Mana Rama Anjeun?" ceuk maranehna. "Aranjeun teu terang ka Kaula, teu terang ka Rama Kaula," waler Yesus. "Lamun aranjeun terang ka Kaula, ka Rama Kaula oge tangtu terang." **20** Yesus ngalahir kitu teh waktu anjeunna ngawulang di Bait Allah, di kamar paranti neundeun peti-peti duit derma. Saurang ge teu aya anu wanieun nangkep ka Anjeunna, sabab tacan nepi kana waktuna. **21** Yesus ngalahir deui, "Upama Kaula geus mulang, ku aranjeun bakal ditareangan, tapi moal kapanggih sabab aranjeun moal bisa ka tempat Kaula, bakal maraot ku dosa sorangan." **22** Ceuk para gegeden Yahudi, "Carek-Na urang moal nepi ka tempat anu ku Manehna rek dijugjug. Na rek maehan maneh kitu eta teh?" **23** Pilahir Yesus, "Aranjeun asal ti handap, ti ieu dunya. Ari Kaula mah asal ti luhur. Aranjeun asal ti dunya, Kaula mah lain ti ieu dunya. **24** Anu matak ceuk Kaula tadi aranjeun bakal maraot dina dosa. Tangtu aranjeun teh bakal maraot dina dosa, lamun teu palercaya yen 'Kami teh Anu Jumeneng'." **25** "Saha kitu Anjeun teh?" ceuk maranehna. Waler Yesus, "Ongkoh geus dibejakeun ku Kaula ti mimiti keneh. **26** Loba piomongeun Kaula perkara aranjeun jeung perkara pihukumeun aranjeun teh. Tapi Mantenna, anu ngutus Kaula, maha saestu, sarta anu ku Kaula diomongkeun ka dunya teh nya eta anu ku Kaula kadenge ti Mantenna." **27** Anu dimaksud ku Anjeunna nya eta Rama, Allah. Tapi ku maranehna teu kahartieun. **28** Saur Yesus deui, "Aranjeun kakara bakal terang yen 'Kaula teh Anu Jumeneng', lamun Putra Manusa ku aranjeun geus dijungjung ka luhur. Lamun geus kitu, kakara aranjeun terang yen saucap-ucap Kaula estu numutkeun timbalan Rama, Kaula pribadi teu kawasa kana karep sorangan. **29** Ku sabab kitu Kaula salawasna disarengan bae ku Mantenna anu ngutus. Kaula ku Mantenna tara dikantun, sabab salawasna nyieun anu kamanah ku Mantenna." **30** Loba anu

palercaya kana sagala pilahir Yesus harita. **31** Yesus ngalahir ka anu geus palercaya, saur-Na, "Lamun maraneh nurut kana piwuruk Kami, bener maraneh teh murid-murid Kami, **32** sarta bakal nyaraho ka Anu saestu, sarta ku Anu saestu maraneh bakal dibebaskeun." **33** Walon jalma-jalma, "Kaula kabeh turunan Ibrahim, tacan nepi ka ngawula ka saha-saha. Naon maksudna kecap, 'maraneh bakal dibebaskeun?'" **34** Waler Yesus, "Kieu saenyana: Sing saha anu migawe dosa, ngawula kana dosa. **35** Jalma kumawula lain anggota kulawarga anu tetep; anggota kulawarga anu tetep mah anak anu boga imah. **36** Lamun maraneh geus dibebaskeun ku Putra, enya-nya maraneh bebas. **37** Kami nyaho maraneh anak-anak Ibrahim. Tapi maraneh rek maehan ka Kami, lantaran arembung narima piwuruk Kami. **38** Kami ngomongkeun perkara anu geus ditembongkeun ku Rama Kami, ari maraneh mah ngalakonan nu diajarkeun ku bapa maraneh." **39** "Rama kaula mah Ibrahim," walon jalma-jalma. Waler Yesus, "Lamun enya maraneh putra-putra Ibrahim, tangtu nulad kana lampah anjeunna. **40** Tapi maraneh mah anggur rek maehan ka Kami, dumeuh Kami ngomongkeun hal anu saenyana, anu ku Kami kadenge ti pangersa Allah. Padahal Ibrahim mah henteu cara maraneh. **41** Anu diturut ku maraneh mah kalakuan bapa maraneh." "Rama kaula taya deui lian ti Allah. Kaula kabeh putra-Na ku manten," walon jalma-jalma. **42** Pilahir Yesus, "Lamun enya Rama maraneh teh Allah, tangtu nyaraah ka Kami, sabab Kami asal ti Allah. Tah ieu Kami, datang teh lantaran diutus ku Mantenna, lain datang karep sorangan. **43** Ku naon nu matak maraneh teu ngarti ka anu dicaturkeun ku Kami? Sababna lantaran maraneh teu tahan ngadenge piwuruk Kami. **44** Saenyana maraneh teh anak Iblis, anu ditarurut oge kahayang Iblis, bapa maraneh. Ti mimiti keneh oge Iblis geus jadi tukang maehan, tara mihak ka nu bener, lantaran teu kaancikan ku sipat bener. Ana Iblis bohong, memang geus bakatna tukang bohong, bapana sagala bohong. **45** Tapi Kami mah ngomongkeun anu saenyana, sarta nya eta sababna pangna maraneh teu percaya ka Kami. **46** Cik ti maraneh, saha anu bisa ngabuktikeun yen Kami boga dosa? Anu diomongkeun ku Kami kabeh saestuna, ku naon teu dipercaya? **47** Ari maraneh asal ti Allah mah tangtu nurut kana sagala timbalana-Na. Lain ti Allah maraneh mah! Eta

sababna pangna maraneh arembung percaya oge." **48** Walon jalma-jalma, "Lain bener sakumaha ceuk kaula yen, Anjeun teh urang Samaria, jeung kaasupan setan?" **49** "Kami henteu kaasupan setan," waler Yesus. "Kami hormat ka Rama, ku maraneh dihina. **50** Kami henteu nyiar kahormatan sorangan. Aya Hiji anu ngusahakeun kahormatan Kami jeung bakal ngabela. **51** Sing saha anu nurut kana piwuruk Kami, salalawasna moal paeh. Sing percaya!" **52** Walon jalma-jalma, "Nyaho ayeuna mah, tetela Anjeun teh kaasupan setan! Make nyebutkeun, 'Anu nurut kana piwuruk Kami salalawasna moal paeh', geuning Ibrahim pupus, nabi-nabi parupus. **53** Rama kaula, Ibrahim pupus, nabi-nabi pon kitu deui, parupus. Rek ngaku leuwih punjul ti batan Ibrahim Anjeun teh? Cik, saha kitu ari Anjeun pangrasa teh?" **54** Waler Yesus, "Lamun Kami ngagungkeun diri sorangan memang taya hartina. Tapi anu ngagungkeun Kami teh Rama Kami, anu ceuk maraneh Allah maraneh. **55** Maraneh teu nyaraho ka Mantenna, ari Kami mah nyaho. Nu matak lamun Kami nyebut teu nyaho ka Mantenna, eta kakara bohong, cara maraneh. Tapi Kami teh nyaho jeung nurut kana timbalana-Na. **56** Bapa maraneh, Ibrahim, basa uningaen yen bakal ningali poean Kami datang ka dunya, manahna geus suka. Ayeuna, sanggeus hal eta kajadian, manahna kacida sukaeunana." **57** Ceuk urang Yahudi, "Na Anjeun geus nenjo Ibrahim? Umur Anjeun can aya lima puluh taun!" **58** Waler Yesus, "Saenyana, memeh Ibrahim dijurukeun, Kami geus jumeneng." **59** Tungtungna top bae maranehna marulung batu rek maledogan ka Anjeunna, tapi Anjeunna ngereles kaluar ti Bait Allah.

9:1 Sabot keur angkat, Yesus ningali jalma lolong ti barang lahir. **2** Murid-murid naranya ka Anjeunna, "Pa Guru, dosa saha dugi ka eta jalmi teh lolong bawa ngajadi? Dosana sorangan atanapi dosa kolotna?" **3** Waler Yesus, "Lolongna lain ku karana dosana sorangan atawa dosa kolotna, tapi supaya jalma-jalma narenjo kakawasaan Allah barangdamel dina diri manehna. **4** Meungpeung beurang keneh urang kudu ngalampahkeun gawe ti Mantenna, anu ngutus Kami. Ti peuting mah moal aya nu bisa baranggawe. **5** Ari Kami, sapanjang di dunya keneh, Kami teh caangna alam dunya." **6** Sanggeus ngalahir kitu Anjeunna ngaludah kana taneuh,

ludah-Na digaley jeung taneuh nepi ka jadi leutak, terus dipopokkeun kana panon eta nu lolong, **7** sarta kieu saur-Na, "Ka ditu maneh sibeungeut ka Kulah sibeungeut, ari datang deui geus nenjo. **8** Tatangga-tatangana jeung anu sok narenjo manehna musapir tingtaranya, "Lain anu sok diuk baramaen tea eta jelema teh?" **9** "Enya," ceuk sawareh. Tapi ceuk nu sawareh deui, "Lain, eta mah anu sakarupa." Ari ceuk jelemana sorangan, "Enya, ieu kuring!" **10** "Geuning eta bisa nenjo, kumaha?" ceuk anu naranyakeun. **11** Walonna, "Panon kuring dipopokan leutak ku jalmi anu jenenganana Yesus, tuluy dipiwarang sibeungeut ka Kulah Siloam. Kuring nurut, ari sibeungeut ari bray bisa ningal." **12** "Mana ayeuna jelemana?" maranehna naranya. "Duka, teu terang," walonna. **13** Eta jelema anu asalna lolong tuluy dibarawa ka urang Parisi. **14** Yesus ngadamel popok leutak pikeun nyageurkeun eta jelema teh dina poe Sabat. **15** Eta jelema ku urang Parisi dipariksa ku naon pangna jadi bisa nenjo. Walonna, "Ku Anjeunna panon abdi dipopokan ku leutak, abdi teras sibeungeut, ayeuna tiasa ningal." **16** Ceuk sawareh urang Parisi, "Mustahil jelema kitu utusan Allah, geuning henteu tunduk kana aturan Sabat!" Ceuk urang Parisi sawareh deui, "Tapi piraku jelema dosa mah bisaen nyieun kaajaiban sarupa kitu!" Tungtungna maranehna jadi pabentar. **17** Ku sabab kitu urang Parisi teh nanya deui ka eta jelema, "Maneh geus ngaku dicageurkeun ku eta jelema, cik, kumaha anggapan maneh ka eta jelema?" "Anjeunna nabi," walonna. **18** Tapi gegeden-gegeden urang Yahudi arembungeun percaya yen eta jelema teh asalna lolong, nepi ka tuluy nyalukan indung bapana, **19** tuluy dipariksa, "Bener eta anak maneh? Pajar lolong ti barang dijurukeun, geuning bisaen nenjo, kumaha?" **20** Jawab kolotna, "Sumuhun, eta teh pun anak, sareng leres parantos lolong ti barang lahir. **21** Nanging halna tiasa ningal mah duka teu terang, saha anu nyageurkeunana, sami keneh teu terang. Sae pariksa jinisna bae da parantos baleg, tangtos tiasaen nerangkeun." **22** Ngajawab kitu soteh awahing ku sieun, lantaran para gegeden teh geus samupakat, lamun aya jelema anu percaya yen Yesus teh Kristus, baris dihukum, teu meunang asup ka imah ibadah. **23** Anu matak ngajawabna teh, "Sae pariksa jinisna bae da parantos baleg!" **24** Seug jelema anu asalna lolong teh dicalukan deui, tuluy diancam kieu, "Maneh

kudu sumpah demi Allah baris ngomong bener! Kami nyaho, jelema anu nyageurkeun maneh teh jelema dosa." **25** "Anjeunna jalmi dosa atanapi sanes, abdi teu terang," walonna. "Terang soteh abdi tadina lolong, ayeuna parantos tiasa ningal." **26** "Dikumahakeun ku itu teh?" gegeden mariksa deui. "Kumaha nyageurkeunana ka maneh?" **27** "Ongkoh ku abdi parantos disanggemkeun, mung Juragan-juragan teu kalersa ngadangu. Ku naon haroyong ngadangu deui? Haroyong jadi murid Anjeunna kitu Juragan-juragan oge?" walonna. **28** Para gegeden arambek tuluy nyarekan pokna, "Nya maneh murid-Na! Kami mah murid Musa. **29** Ka Musa Allah teh enya nimbalan, kami nyaho. Ari ka eta jelema mah kami teu nyaho-nyaho acan ti mana asal-Na!" **30** Walon eta jelema, "Aneh! Dugi ka teu aruninga ka asal Anjeunna, padahal Anjeunna teh parantos nyageurkeun abdi tina lolong!" **31** Urang sadaya terang, Allah moal ngadangu ka jalmi doraka; anu didangu teh jalmi anu ajrih ka Mantenna sareng ngalampahkeun sagala pangersa-Na. **32** Ti barang dunya ngadeg teu acan aya jalmi anu tiasa ngabeunteunkeun jalmi lolong. **33** Jalmi sanes asal ti Allah mah pamohalan tiasa midamel kitu." **34** Walon para gegeden, "Naon? Si gede dosa ti barang borjol! Arek mapatahan ka kami?" Ti semet harita eta jelema teh dilarang asup ka imah ibadah. **35** Kajadian kitu ka eta jelema kadangu ku Yesus, jelemana ku Anjeunna tuluy dipendakan, seug dipariksa, "Kumaha maneh percaya ka Putra Manusa?" **36** Walonna, "Saha Anjeunna teh, Juragan? Mangga carioskeun supados abdi percanten ka Anjeunna." **37** Pilahir Yesus, "Maneh geus papanggih jeung Anjeunna, ongkoh ieu keur cacarita jeung maneh." **38** "Gusti, abdi percanten!" walonna bari terus sideku payuneun Yesus. **39** Pilahir Yesus, "Kami datang ka dunya teh rek nerapkeun hukum, supaya anu lalolong barisa nenjo, anu narenjo sina lalolong." **40** Di dinya aya sawatara urang Parisi, ngadarenggeun kana pilahir Anjeunna, tuluy naranya, "Maksud Anjeun kaula oge kabeh lalolong?" **41** Waler Yesus, "Upama aranjeun lolong, tandaning teu boga dosa. Tapi ku sabab ngakukeun barisa nenjo, tetela aranjeun masih keneh dosa."

10:1 "Kami rek nyarita saenyana," saur Yesus. "Anu asup ka jero kandang

lain tina panto tapi mancal ti tempat sejen, tangtu bangsat jeung rampog. **2** Jalma nu asupna liwat panto kandang, eta pangangonna. **3** Pantona beunang mangmukakeun anu jaga lawang. Domba-dombana ngadarenggeun kana sora pangangonna lamun dicalikan ngaran-ngaranna, tuluy dibawa ka luar. **4** Sanggeus domba-domba di luar, pangangon leumpangna ti heula, domba-dombana naluturkeun lantaran arapaleun kana sorana. **5** Ka nu sejen mah moal daraekeun naluturkeun, anggur kalabur lantaran teu warawuheun kana sorana." **6** Kitu pilahir Yesus ka maranehna, ku misil. Tapi maranehna henteu ngalartieun kana maksud Anjeunna. **7** Yesus nyarios deui, "Supaya kaharti Urang terangkeun: Anu diupamakeun lawang teh Kami. **8** Anu sejen, anu asupna memeh Kami, bangsat atawa rampog, ku domba-domba moal diturut. **9** Nya Kami lawangna. Anu asupna ti Kami tangtu salamet, jeung bisa asup atawa kaluar ka sampalan. **10** Bangsat datangna ngan arek maling, ngarogahala, jeung ngabinasa. Ari Kami mah malar supaya umat harirup sarta carukup. **11** Kami teh ibarat pangangon anu bumela, anu daek bela pati ka domba-dombana. **12** Anu buburuh, anu lain pangangonna jeung lain anu bogana, nenjo aya ajag teh anggur lumpat kabur, domba-domba diantep dirontok jeung diubrak-abrik ku ajag, kawantu lain bogana sorangan. **13** Munasabah kabur oge, ngaranna ge nu buburuh, moal paduli ka domba-domba. **14-15** Kami teh lir pangangon anu bumela. Sakumaha Rama kenal ka Kami, Kami kenal ka Rama, Kami wawuh ka domba-domba Kami, nya kitu deui domba-domba Kami oge wawuheun ka Kami, Kami moal sungkan ngabelaan nepi ka ajal. **16** Aya keneh domba-domba Kami lian ti anu ieu, anu henteu sakandang jeung ieu, ku Kami arek dibawa ka dieu, tangtu narurut kana sora Kami, arek disakandangkeun jeung nu ieu, diurus ku hiji pangangon. **17** Ama nyaahaun ka Kami, lantaran Kami ikhlas ngorbankeun nyawa anu tangtu bakal katarima deui. **18** Saenyana moal aya anu bisa ngarebut nyawa Kami. Dikorbankeun oge ku karena kaiklasan Kami; Kami kawasa nyerenkeun, kawasa nyokotna deui. Kitu pangersana Ama Kami." **19** Pilahir Anjeunna kitu ngalantarankeun urang Yahudi jadi pabentar deui. **20** Loba anu ngaromong kieu, "Jelema kasurupan setan, geus gelo! Keur naon didarengkeun bae?" **21** Ceuk nu sawareh deui, "Jelema kasurupan

setan mah moal kitu ucap-ucapanana! Na bisaeun setan ngabeuntakeun anu lolong sina bisaeun nenjo?" **22** Di Yerusalem keur diayakeun Pesta Pangresmian Bait Allah. Harita keur usum tiris. **23** Waktu Yesus keur angkat di Tepas Suleman di Bait Allah, **24** jalma-jalma terus ngarubung ka Anjeunna, tuluy naranya kieu, "Anjeun teh masih keneh bae rek ngabingungkeun ka pihak kaula? Sing terus terang, enya anjeun teh Kristus?" **25** Waler Yesus, "Ongkoh ku Kaula geus dibejakeun, tapi aranjeun teu palercaya bae. Padahal sakur anu dilampahkeun ku Kaula kalawan pajenengan Rama teh netelakeun hal Kaula. **26** Tapi geus tangtu aranjeun moal percaya, sabab aranjeun lain domba Kaula. **27** Domba Kaula mah ngadengekeun kana sora Kaula. Kaula wawuh ka maranehna, sarta maranehna anut ka Kaula. **28** Ku Kaula dibarere hirup langgeng, salalawasna moal paraeh, moal bisa karampas ti Kaula. **29** Eta anu ku Rama dipaparinkeun ka Kaula teh leuwih tina naon-naon, jeung moal aya anu bisa ngarebut tina panangan Rama anu ngurusna. **30** Ari Rama jeung Kami teh hiji keneh." **31** Jalma-jalma teh tuluy marulung batu rek maledogan ka Anjeunna. **32** Tapi Anjeunna sasauran deui, "Kaula geus loba nembongkeun hal-hal anu hade anu asal ti Rama Kaula di hareupeun aranjeun. Anu mana ti antarana anu ngalantarankeun aranjeun hayang maledogan Kaula?" **33** Jawab maranehna, "Anjeun lain rek dibaledogan ku lantaran geus nyieun kahadean, tapi ku lantaran geus ngahina ka Allah. Anjeun teh jelema biasa, tapi nyaruakeun maneh jeung Allah!" **34** Waler Yesus, "Dina Kitab Hukum aranjeun sorangan ditulis yen Allah ngandika, 'Maraneh teh allah-allah.' **35** Urang kabeh terang, anu diucapkeun ku Kitab Suci teh salawasna bener. Jalma-jalma anu ku Allah dipaparin pangandika-Na, ku Allah disebutna allah-allah. **36** Jadi lamun Kaula anu ku Allah Rama dipilih jeung diutus ka ieu dunya ngakukeun Putra Allah, ku naon dianggap ngahina ka Allah? **37** Lamun anu dilampahkeun ku Kaula teh lain pangersa Rama, memang teu kudu aranjeun percaya. **38** Tapi ku sabab anu dilampahkeun ku Kaula teh ti pangersa Mantenna, sanajan aranjeun arembung percaya ka Kaula ge, atuh sing percaya kana hal-hal anu ku Kaula dilampahkeun, supaya saterusna nyaraho yen Rama aya di jero diri Kami, Kami aya di jero salira Rama." **39** Jalma-jalma teh

anggur rek nyarerek ka Anjeunna. Tapi Anjeunna iasa lolos ti maranehna. **40** Geus kitu Yesus angkat ka peuntaseun Walungan Yordan, ka tempat urut Yohanes ngabaptis, seug calik di dinya. **41** Jalma-jalma daratang ka Anjeunna, sarta carek maranehna, "Yohanes teu midamel kaajaiban naon-naon, tapi sagala pilahirna perkara ieu jelema kabeh bukti." **42** Di tempat eta jadi loba anu percaya ka Yesus.

11:1-2 Di Betania aya dua awewe padudulur, ngaranna Maria jeung Marta. Maria teh anu ngucuran sampean Yesus ku minyak seungit jeung nyekaanana ku buukna. Dulur Maria jeung Marta anu lalaki ngaran Lasarus keur gering. **3** Maria jeung Marta ngajurungan jelema ka Yesus, mawa pihatur: "Gusti, sobat Gusti udur." **4** Diwartosan kitu Yesus ngalahir, "Panyakit Lasarus moal matak maot, malah matak jadi kamulyaan ka Allah, jeung bakal ngalantarankeun Putra Allah diagungkeun." **5** Yesus nyaahen ka Marta, ka Maria, jeung ka Lasarus. **6** Tapi diwartosan Lasarus gering teh Anjeunna calik-calik bae di tempat nepi ka dua poe deui. **7** Geus kitu Anjeunna ngalahir ka murid-murid-Na, "Hayu urang ka Yudea deui." **8** "Pa Guru," walon murid-murid, "teu acan lami Pa Guru ku urang ditu bade dibaledogan ku batu, ayeuna parantos bade ka ditu deui?" **9** Pilahir Yesus, "Sapoe teh lain dua welas jam? Anu leumpang ti beurang moal titajong, sabab nenjo caangna alam dunya. **10** Lamun leumpang ti peuting tangtu titajong, lantaran teu nenjo anu caang." **11** Saur-Na deui, "Sobat urang, Lasarus keur sare, ku Kami rek dihudangkeun." **12** Piunjuk murid-murid-Na, "Gusti, upami parantos tiasaeun sare mah tangtos tereh sae." **13** Padahal sare anu dimaksud ku Yesus mah Lasarus teh geus maot, ari ku murid-murid-Na dihartikeun sare biasa. **14** Ku sabab kitu ku Anjeunna dieceskeun saur-Na, "Geus maot Lasarus teh. **15** Tapi Kami bungah euweuh di ditu teh, sabab bakal leuwih hade keur maraneh, supaya engke maraneh bisa percaya. Ayeuna hayu urang teang." **16** Pok Tomas (anu katelah si Kembar) ngomong ka babaturanana, "Hayu kabeh ka daritu, urang milu paeh bareng jeung Pa Guru!" **17** Sanggeus Yesus sumping, Lasarus geus dimakamkeun opat poe katukang. **18** Betania jauhna ti Yerusalem tilu kilometer ge kurang, **19** anu

matak loba urang Yudea anu daratang ngalayad ka Marta jeung Maria anu kakara ditinggalkeun maot ku dulur. **20** Marta geus meunang beja yen Yesus sumping, tuluy indit mapagkeun, Maria tunggu imah. **21** Piunjuk Marta ka Yesus, "Upami waktos eta Gusti aya di dieu, pun dulur moal dugi ka maot!" **22** Nanging sanaos ayeuna ge upami Gusti mundut naon bae ka Allah tangtos dikabul, abdi yakin." **23** "Dulur maneh tangtu hirup deui," waler Yesus. **24** "Leres," walon Marta, "engke bakal hirup deui dina Poe Kiamat." **25** Waler Yesus, "Kami teh anu ngahudangkeun jeung anu ngahirupkeun. Anu percaya ka Kami tangtu bakal hirup sanajan geus maot; **26** jeung sing saha anu hirup sarta percaya ka Kami, salalawasna moal paeh. Kumaha, maneh percaya kana hal ieu?" **27** "Sumuhun, Gusti!" walon Marta. "Abdi percanten pisan Gusti teh Kristus, Putra Allah anu lungsur ka alam dunya." **28** Sanggeus kitu Marta amitan mulang, datang ka imah tuluy nepungan Maria paduduaan. "Maria, aya Pa Guru sarta mariksakeun maneh," carekna ka dulurna. **29-31** Maria curinghak, tuluy lumpat rek manggihan Yesus; panyana anu keur malaturanana mah rek ngadon ceurik ka kuburan, tuluy ditalurkeun. Ari Yesus calik keneh di tempat tadi basa dideuheusan ku Marta, can lebet ka jero desa. **32** Datang-datang Maria terus ngarumpuyuk kana sampean Yesus, pok unjukan, "Gusti, upami Gusti waktos eta aya di dieu, pun dulur moal dugi ka maot!" **33** Ningali Maria ceurik, kitu deui jalma-jalma anu naluturkeunana oge careurik, kacida hawatoseunana, manah-Na ngerik liwat saking. **34** Tuluy mariksa, "Di mana dimakamkeunana?" "Mangga tingalian, Gusti," jawab jalma-jalma anu dipariksa. **35** Yesus oge datang ka nangis. **36** "Tuh, sakitu asiheuna-Na ka anu ngantunkeun teh," ceuk jalma-jalma. **37** "Lain iasaeun ngabeunteun anu lolong, Anjeunna teh?" ceuk nu sawareh. "Na teu iasaeun nyegah supaya Lasarus ulah nepi ka maot?" **38** Bari ngarakacak manah, Yesus ngabujeng ka kuburan. Ari kuburanana diguhakeun, lawangna ditutup ku batu. **39** Yesus ngalahir, "Singkirkeun batuna!" Marta, dulurna almarhum, unjukan, "Gusti, tangtos bau, margi parantos opat dinten!" **40** Saur Yesus ka Marta, "Ceuk Kami oge lamun Nyai percaya, bakal nenjo agungna kakawasaan Allah." **41** Sanggeus batuna disingkirkeun, Yesus tanggah terus ngalahir, "Hatur nuhun Ama, reh Ama

parantos ngamakbul panuhun Abdi. **42** Kantenan salamina oge Ama ngabulkeun bae kana panuhun Abdi. Kedal panuhun soteh supados ieu jalmi-jalmi palercaya yen Abdi utusan Ama." **43** Sanggeus ngalahir kitu, soanten-Na ditarikkeun, "Lasarus! Geura bijil!" **44** Kurunyung, Lasarus nu geus maot teh kaluar, suku jeung leungeunna kabungkus keneh ku boeh, beungeutna kabulen ku cindung. Saur Yesus, "Bukaan; sina bisaen leumpang." **45** Anu ngaralayad ka Maria loba anu percaya ka Yesus sanggeus narenjo anu dipidamel ku Anjeunna. **46** Tapi aya sawatara jalma anu terus ka urang Parisi, ngalaporkeun anu dipidamel ku Yesus. **47** Urang Parisi jeung imam-imam kapala ngayakeun rapat jeung Mahkamah Agama. "Kudu kumaha urang teh?" aromongna. "Eta jelema terus bae ngayakeun kaajaiban! **48** Lamun terus diantep, jelema-jelema tangtu biluk kabeh palercaya ka Manehna. Tungtungna engke bangsa urang digempur ku pamarentah Rum, Bait Allah tangtu ancur!" **49** Ceuk nu saurang, nya eta Imam Agung taun eta anu ngaranna Kayapas, "Ku barodo ari dulur-dulur! **50** Na teu aruninga yen leuwih hade paeh jelema saurang ti batan tumpur sakumna bangsa?" **51** Saenyana Kayapas ngomongna kitu teh lain tina pikiranana sorangan. Eta ucapan anjeunna anu jadi Imam Agung taun eta, mangrupa hiji piwejang, ngaramalkeun yen Yesus bakal pupus ditelasan pikeun ngagentos bangsa Yahudi; **52** malah lain pikeun maranehna bae, tapi pikeun ngahijikeun sakumna umat Allah anu eukeur paburencay. **53** Ti harita para gegeden Yahudi geus sakait rek nelasan Yesus. **54** Ku sabab kitu Yesus tara nembongan deui di Yudea, malah terus angkat ka kota Epraim anu pernahna deukeut ka gurun keusik, tuluy calik di dinya jeung murid-murid-Na. **55** Pesta Paska urang Yahudi geus deukeut. Urang desa geus loba anu daratang, naranjak ka Yerusalem arek ngalakonan upacara meresihan diri samemeh Pesta Paska ngamimitian. **56** Maranehna nareangan Yesus, sarta barang geus ngumpul di Bait Allah maranehna silih tanya, pokna, "Kumaha ari ceuk andika? Rek sumping atawa moal Anjeunna teh kana pesta?" **57** Pangna tingtaranya kitu lantaran geus diparentah ku imam-imam kapala jeung urang Parisi, sing saha anu nyaho Yesus aya di mana, kudu terus lapor, supaya Yesus bisa ditangkep.

12:1 Pigenep poeeun deui kana poe Pesta Paska, Yesus angkat ka Betania, tempat tinggal Lasarus, jalma anu ku Anjeunna dihirupkeun deui tina maot tea. **2** Di dinya Yesus ku pribumi dituangkeun, diladenan ku Marta; Lasarus jeung nu sejenna deui bareng dalahar jeung Yesus. **3** Ti dinya Maria mawa minyak narwastu kira-kira satengah liter, minyak seungit anu kacida mahalna, tuluy dikucurkeun kana sampean Yesus, geus kitu sampeana-Na disekaan ku buukna. Eta imah jadi mabek ku seungit minyak narwastu. **4** Yudas Iskariot, hiji murid Yesus anu engkena ngahianat ka Anjeunna, ngomong kieu, **5** "Ku naon lain dijual bae eta minyak seungit teh tilu ratus uang perak, terus duitna sidekahkeun ka nu mariskin?" **6** Ngomongna kitu lain dumeh karunyaean ka nu mariskin, tapi lantaran manehna teh bangsat. Manehna purah nyekel tempat duit sarerea, sok nyokot keur dirina sorangan. **7** Tapi diwaler ku Yesus, "Ingkeun ulah diganggu! Anu keur dilampahkeun ku Maria ayeuna, aya patalina jeung poean Kami dikubur engke. Keun sina diteruskeun!" **8** Anu mariskin mah aya bae di maraneh sapapanjangna, ari Kami mah moal salawasna." **9** Loba pisan jelema anu ngadarengé beja yen Yesus aya di Betania, tuluy daratang. Lain dumeh ku karana Yesus bae, tapi dumeh harayangeun nenjo Lasarus ongkoh, nu ku Yesus dihudangkeun tina maot. **10** Temahna Lasarus oge diarah ku imam-imam kapala rek dipaehan, **11** dianggap geus ngalantarankeun urang Yahudi loba anu palercaya ka Yesus, naringgalkeun maranehna. **12** Poe isukna, anu marilu Pesta Paska teh ngadarengé beja yen Yesus rek sumping ka Yerusalem, geus aya di tengah jalan. **13** Seug maranehna ngaralaan palapah korma, tuluy budal rek marapagkeun ka Anjeunna bari salusurakan, pokna, "Puji Allah! Mugia anu sumping kalawan pajejengan Pangeran dirahmat ku Allah! Mugia diberkahan Raja bangsa Israil!" **14** Ari Yesus mendak hiji kalde ngora, terus majeng nitihan kalde, sakumaha anu geus diungelkeun dina Kitab Suci, kieu, **15** "Ulah sieun, putri Sion! Ieu Raja maneh sumping, nitihan kalde ngora." **16** Hal ieu ku murid-murid henteu ujug-ujug kahalartieun. Tapi sanggeus Yesus digugahkeun tina pupus-Na sarta dimulyakeun, kakara maranehna aringeteun, yen hal Anjeunna kitu sarta hal pameta jalma-jalma kitu ka Anjeunna teh memang geus dituliskeun dina Kitab Suci. **17** Jalma-jalma

anu araya waktu Anjeunna nyaur Lasarus nepi ka hirup deui kaluar ti jero kuburna, terus ngutarakeun eta kajadian. **18** Eta sababna pangna jalma rea budal marapag, lantaran ngadarengge yen Anjeunna geus ngadamel kaajaiban kitu. **19** Ari urang Parisi mah ngaromong pada batur, pokna, "Nyaho, tetela gagalna urang teh! Tuh, saalam dunya marilu kabeh ka Manehna!" **20** Di antara anu daratang ka Yerusalem rek ngabakti dina eta perayaan, aya sawatara urang Yunani. **21** Maranehna daratang ka Pilipus sarta menta kieu, "Juragan, upami tiasa sim kuring teh hayang nepangan Yesus." (Ari Pilipus asalna ti Betsaida, di Galilea.) **22** Pamentana ku Pilipus dipupulihkeun ka Andreas, tuluy diunjukkeun ka Yesus ku duaan. **23** Yesus ngawaler, "Geus waktuna Putra Manusa teh nampa kamulyaan. **24** Saenyana ceuk Kami: gandum sasiki lamun henteu dipelak dina taneuh sina paeh heula, angger bae ngan sasiki. Lamun geus disina paeh heula mah tangtu jadi, nu asal sasiki teh jadi loba. **25** Anu nyaah kana hirupna, hirupna tangtu leungit. Anu ngewa kana hirupna di ieu dunya, hirupna bakal kapimilik pikeun hirup anu langgeng. **26** Anu rek ngabdi ka Kami kudu daek nuturkeun Kami, supaya di mana Kami aya, abdi Kami oge aya di dinya. Anu ngabdi ka Kami bakal dihormat ku Ama Kami." **27** "Ayeuna hate Kami asa lalewang, jeung kudu ngomong naon? Naha kudu unjukan, 'Ama, mugi eta wanci teh ulah dugi ka narajang ka Abdi'? Padahal pang Kami datang teh sangkan ngalaman eta wanci kasangsaraan. **28** Ama, agungkeun jenengan Ama!" Ti dinya aya soara ti langit, ungelna, "Enggeus ku Ama diagungkeun, jeung rek diagungkeun deui!" **29** Eta soara kadarenggeun ku sarerea anu keur di darinya; ceuk sawareh sora guludug, ceuk sawareh deui, "Malaikat sasauran ka Anjeunna!" **30** Tapi saur Yesus, "Eta soara lain pikeun kapentingan Kami, tapi pikeun kapentingan maraneh. **31** Geus nepi kana mangsana, ayeuna ieu dunya teh diragrangan hukuman, anu nyarangking kawasa di ieu dunya baris tjarungkel. **32** Ari Kami, sanggeus engke diangkat ti ieu bumi, bakal narik sakabeh manusa sina ka Kami." **33** (Ieu ucapan Anjeunna ngagambarkeun caraning ajal anu kududisorang ku Anjeunna.) **34** Piunjuk jalma rea, "Sanggem Hukum Musa mah Kristus teh jumenengna bakal langgeng, ku naon disaurkeun Putra Manusa kedah diangkat? Saha anu disebut Putra Manusa teh?" **35**

Waler Yesus, "Caang teh ayana di maraneh ngan kari sakeudeung deui. Teruskeun lumaku teh, meungpeung aya keneh caang, ulah kaburu poek di jalan; sabab leumpang di nu poek mah moal nyaho keur nuju ka mana. **36** Sing percaya kana caang, meungpeung caangna aya keneh, supaya maraneh jaradi umat caang." Sanggeus ngalahir kitu Yesus angkat ti dinya, nyumputan jalma-jalma. **37** Sabab eta jelema-jelema teh sakitu geus narenjo sorangan kaajaiban-kaajaiban ti Anjeunna, tetep bae teu palercayaeun ka Anjeunna teh. **38** Harita memang kudu laksana pilahir Nabi Yesaya anu kieu: "Nun Pangeran, saha nu bade percaya kana uaran abdi sadaya? Ka saha Gusti bade nembongkeun kawasa?" **39** Jadi maranehna teu barisaeun percaya, sabab kieu deui pilahir Nabi Yesaya, **40** "Panonna ku Allah geus dilolongan, hatena sina basangkal, sangkan panonna ulah narenjo, pikiranana ulah ngalarti, sina ulah tarobat ka Kami, dawuhan Pangeran, ulah harayangeun dicalageurkeun ku Kami." **41** Yesaya nyaurkeun kitu perkara Yesus, sabab anjeunna mah geus ningali kamulyaan Yesus, sarta nyaurkeun hal Anjeunna. **42** Najan kitu, loba oge gegeden Yahudi anu palercayaeun ka Yesus, ngan teu waranieun nembrak, sarieuneun dipencilkeun ti imah ibadah ku urang Parisi sejenna, **43** kawantu leuwih malar kana pamuji ti pada jalma tinimbang kana pangajen ti Allah. **44** Yesus ngalahir, soanten-Na bedas, "Anu percaya ka Kami, percayana teh lain ka Kami bae, tapi ka Mantenna ongkoh, anu ngutus Kami. **45** Anu nenjo ka Kami, nenjo oge ka anu ngutus Kami. **46** Kami teh caang anu turun ka alam dunya, supaya anu percaya ka Kami ulah poek hirupna. **47** Anu ngadenge pilahir Kami tapi henteu ngalampahkeun, dihukumna moal ku Kami, sabab Kami mah pang datang teh lain pikeun ngahukum pangeusi dunya, tapi pikeun nyalametkeun. **48** Anu bakal ngahukumna ka sing saha anu nampik ka Kami jeung embungeun narima pilahir Kami mah, geus aya pihakimeunana; nya eta pilahir-pilahir Kami anu enggeus dilahirkeun ku Kami tea. Eta nu baris ngahakiman dina Poe Kiamat teh! **49** Satemenna kitu, sabab anu geus dilahirkeun ku Kami teh lain pilahir Kami sorangan, tapi timbalan Allah Rama anu ngutus Kami, anu miwarang Kami kudu ngalahir kitu. **50** Sarta ku sabab Kami nyaho timbalan Mantenna teh matak hirup langgeng, kitu nu matak naon-naon anu

ditimbalkeun ku Rama ka Kami teh ku Kami dilahirkeun ka maraneh."

13:1 Pisapoeun deui kana poe Pesta Paska, Yesus uningaen yen Anjeunna geus tereh ngantunkeun alam dunya, kudu mulih ka Rama-Na. Anjeunna kacida mikaasihna ka umat kagungana-Na anu araya di ieu dunya, asih nepi ka ahir. **2** Peutingna Yesus tuang jeung murid-murid. Iblis geus ngasupkeun pikiran pikeun ngahianat Yesus kana hate Yudas bin Simon Iskariot. **3** Yesus geus uninga yen ku Rama-Na geus diserenan kawasa sagemblengna, uninga yen Anjeunna anu asal ti Allah tereh mulang ka Allah. **4** Ku sabab eta jung Anjeunna ngadeg, muka jubah, tuluy nyandak anduk dibeulitkeun kana angkeng-Na. **5** Cur nyicikeun cai kana baskom, terus ngumbah suku murid-murid-Na, sarta terus diseka sina tuus. **6** Barang nepi ka giliran Petrus, manehna mihatur, "Gusti! Bade ngumbah suku abdi?" **7** Yesus ngawaler, "Ayeuna ku maneh moal kaharti Kami migawe kieu, tapi engke oge kaharti." **8** Piunjuk Petrus, "Ulah, Gusti! Abdi henteu iklas Gusti dugi ka ngumbah suku abdi!" Waler Yesus, "Lamun suku maneh henteu dikumbah ku Kami, maneh moal jadi murid Kami deui." **9** Walon Simon Petrus, "Upami kitu ulah mung suku wungkul, sae sareng leungeun sareng sirah oge!" **10** Saur Yesus, "Anu geus mandi mah awakna geus beresih kabeh, teu kudu diberesihan deui salian ti suku. Maraneh kabeh geus beresih, kajaba anu saurang." **11** (Yesus geus uningaen ka jelema anu rek ngahianat ka Anjeunna, anu matak saur-Na, "Maraneh kabeh geus beresih, kajaba anu saurang.") **12** Sanggeus ngumbahan suku murid-murid, Anjeunna dijubah deui, calik deui mayunan meja, tuluy ngalahir, "Kumaha, kahalarti maksud Kami bieu? **13** Maraneh ka Kami nyarebut Guru jeung Gusti. Bener eta teh. **14** Kami, Guru jeung Gusti maraneh, bieu ngumbahan suku maraneh. Nya kitu maraneh oge, kudu daraek silih kumbah suku jeung babaturan. **15** Bieu Kami teh mere tuladan, supaya maraneh oge milampah sakumaha anu ku Kami dipilampah ka maraneh. **16** Satemenna ceuk Kami: badega moal leuwih ti dunungan, nu diutus moal leuwih ti nu ngutus. **17** Lamun hal eta geus kahalarti, estu bagja maraneh lamun daraek ngalampahkeunana! **18** Tapi ieu Kami ngomong teh henteu ka sakabehna. Kami estu nyaho,

jalma-jalma kumaha anu ku Kami geus dipilih teh. Tapi ungel Kitab Suci teh memang kudu tineknan, unina: 'Jalma nu ngadahar roti Kaula malah ngamusuh.' **19** Hal ieu ku Kami dibejakeun ti ayeuna samemehna, supaya lamun enggeus kajadian, maraneh percaya yen 'Kami teh anu jumeneng'.

20 Satemenna ceuk Kami: Sing saha anu ngaku ka utusan Kami, saenyana ngaku ka Kami. Sing saha anu ngaku ka Kami, saenyana ngaku ka anu ngutus Kami." **21** Sanggeus nyarios kitu katembong Anjeunna semu anu nalangsa kabina-bina, tuluy nyarios deui, "Kami arek terus terang, aya batur maraneh saurang anu rek ngahianat ka Kami." **22** Murid-murid papelong-pelong baringungeun, saha anu dimaksud ku Anjeunna. **23** Hiji murid anu diasih ku Yesus, diukna ngarendeng pisan jeung Anjeunna. **24** Ku Simon Petrus diisarahan, maksudna: "Taroskeun, saha anu dimaksud ku Anjeunna." **25** Eta murid diukna ngised ngeser ka Yesus, tuluy mihatur, "Saha jalmina, Gusti?" **26** Waler-Na, "Mana-mana anu ku Kami diasongan roti beunang nyelup kana saos, eta jelemana." Top Anjeunna nyandak roti, tuluy dicelupkeun sarta diasongkeun ka Yudas bin Simon Iskariot. **27** Ku Yudas ditampunan, sarta harita keneh Iblis nyanding kana dirina. Saur Yesus ka Yudas, "Buru-buru, niat maneh geura jalankeun!" **28** Murid-murid anu keur dalahar saurang ge teu aya anu bisa ngajudi kana pilahir Anjeunna kitu ka Yudas. **29** Nu sawareh nyangkana teh Yudas dijurung barangbeuli keur kaperluan pesta, atawa dipiwarang mere sidekah ka nu mariskin, pedah Yudas purah nyekel duit sarerea. **30** Ari Yudas sanggeus nampanan roti teh terus indit. Harita geus peuting. **31** Sanggeus Yudas indit, Yesus ngalahir deui, "Ayeuna kaagungan Putra Manusa teh geus dinyatakeun, sarta kaagungan Allah dinyatakeun di Anjeunna. **32** Upama kaagungan Allah geus dinyatakeun di Putra Manusa, kaagungan Putra Manusa oge baris gancang dinyatakeun ku Allah dina salira-Na ku manten, sarta ku Allah baris buru-buru dilaksanakeun. **33** Barudak, anaking, Kami moal lila deui aya di maraneh teh. Engke Kami bakal ditareangan ku maraneh. Tapi sakumaha anu ku Kami geus diomongkeun ka para gegeden Yahudi, 'Maraneh moal bisa datang ka tempat Kami.' **34** Ayeuna maraneh ku Kami dibere hiji parentah anyar, nya eta: Masing silih pikanyaah. Sakumaha Kami mikanyaah ka maraneh,

maraneh oge kudu silih pikanyaah sabatur-batur. **35** Ku jalan silih pikanyaah jeung babaturan, bakal katara ka sarerea yen maraneh teh murid-murid Kami." **36** "Dupi Gusti bade ka mana?" Simon Petrus nanya. Waler Yesus, "Ka mana Kami rek indit, ayeuna mah maneh moal bisa milu. Tapi engke maneh bisa nuturkeun." **37** "Naon margina moal tiasa ngiring ayeuna teh, Gusti?" Petrus nanya deui. "Sawios abdi mah kedah paeh oge demi Gusti!" **38** "Enyaan maneh sanggup paeh pikeun Kami?" waler Yesus. "Satemenna: Peuting ieu memeh hayam kongkorongok, maneh geus tilu kali nyebut teu wawuh ka Kami."

14:1 "Maraneh ulah salempang," saur-Na deui. "Sing percaya ka Allah, sarta sing percaya ka Kami. **2** Di bumi Rama Kami loba kamar, sarta ayeuna Kami rek ka ditu nyadiakeun pitempateun maraneh. Lamun teu kitu ku Kami moal diomongkeun ka maraneh. **3** Sanggeus nyadiakeun pitempateun maraneh, Kami ti ditu tangtu bakal datang deui nyokot maraneh, supaya maraneh oge aya di tempat Kami. **4** Maraneh geus nyaraho jalanna ka tempat anu ku Kami rek diteang." **5** "Gusti," ceuk Tomas, "abdi-abdi teu terang Gusti bade ka mana, bade terang kumaha jalan ka ditu?" **6** Waler Gusti ka Tomas, "Kami jalanna, Kami kayaktian, Kami sumberna hirup. Ku sabab eta, lamun henteu ku jalan Kami, moal aya anu bisa datang ka Rama." **7** "Ayeuna," saur-Na ka sarerea, "maraneh geus nyaraho ka Kami, ka Rama oge tangtu nyaraho. Malah ti ayeuna keneh oge geus nyaraho ka Mantenna teh, geus narenjo." **8** "Gusti," ceuk Pilipus, "tingalikeun Rama teh ka abdi-abdi, supados abdi-abdi teu panasaran." **9** Waler Yesus, "Geus sakitu lilana Kami reureujeungan jeung maneh, piraku maneh can wawuh keneh bae ka Kami, Pilipus? Anu geus nenjo Kami tangtu nenjo ka Rama, ku naon ceuk maneh bieu 'Tingalikeun Rama teh ka abdi-abdi'? **10** Na teu percaya maneh, Pilipus, yen Kami jadi hiji jeung Rama, sarta Rama jadi hiji jeung Kami." Geus kitu saur-Na deui ka sarerea, "Omongan anu ku Kami diucapkeun ka maraneh teh lain omongan Kami sorangan, kedalna teh ku pangersa Rama anu ngahiji di diri Kami. **11** Sing percaya, Kami teh jadi hiji jeung Rama, Rama jadi hiji jeung Kami. Lamun teu percaya kana eta hal, sahenteuna sing percaya

kana hal-hal anu dipigawe ku Kami. **12** Satemenna ceuk Kami: Sing saha anu percaya ka Kami, bakal ngalampahkeun sakur anu dipigawe ku Kami, malah bakal ngalampahkeun anu leuwih ti kitu, sabab ayeuna Kami tereh mulang ka Rama. **13** Jeung naon bae anu disuhunkeun ku maraneh make ngaran Kami, tangtu ku Kami dikabul, supaya ku jalan Kami kaagungan Rama jadi nyata katembong. **14** Lamun maraneh nyuhunkeun ka Kami nyebut ngaran Kami, ku Kami tangtu dikabul." **15** "Upama maraneh nyaraah ka Kami geus tangtu narurut kana parentah-parentah Kami. **16** Kami rek nyuhunkeun ka Rama, sarta Rama bakal maparin ka maraneh hiji Panulung sejen, anu bakal nyarengan ka maraneh salalawasna. **17** Eta Panulung teh nya eta Roh Allah, anu bakal nganyatakeun hal Allah nurutkeun anu saestuna. Eta Roh ku dunya mah moal katarima, sabab dunya mah ka eta teh teu nenjoeun, teu nyahoeun. Ari maraneh mah nyaraho, sabab Anjeunna aya di maraneh, ngancik di diri maraneh. **18** Sanggeus Kami indit, maraneh moal diantep nyorangan; tur Kami bakal datang deui ka maraneh. **19** Pikeun saheulaanan mah dunya teh moal nenjo deui Kami, tapi maraneh mah bakal narenjo; jeung ku sabab Kami teh hirup, maraneh oge bakal hirup. **20** Lamun poena geus datang, maraneh bakal nyaraho yen Kami jadi hiji jeung Rama, maraneh jadi hiji jeung Kami, Kami oge jadi hiji jeung maraneh. **21** Sing saha anu narima jeung ngalampahkeun parentah-parentah Kami, eta tandaning nyaah ka Kami. Sing saha anu nyaah ka Kami, bakal dipikaasih ku Rama; Kami oge tangtu bakal mikaasih jeung bakal nganyatakeun diri ka manehna." **22** "Gusti," piunjuk Yudas (lain Yudas Iskariot), "ku naon margina ka abdi-abdi mah Gusti kersa nganyatakeun salira, dupi ka dunya mah henteu?" **23** Waler Yesus ka Yudas, "Sabab anu mikanyaah ka Kami jeung nurut kana piwuruk Kami mah bakal dipikaasih ku Rama Kami, jadi Rama Kami jeung Kami bakal sumping terus linggih di manehna. **24** Anu henteu nyaahaheun ka Kami mah geus tangtu embungeun nurut kana pangajaran Kami. Pangajaran anu ku Kami diwurukkeun ka maraneh teh lain ti Kami, tapi ti Rama anu ngutus Kami. **25** Hal ieu ku Kami diomongkeun ayeuna, meungpeung Kami aya keneh jeung maraneh. **26** Panulung tea, nya eta Roh Suci beunang nyuhunkeun Kami ka Rama, ka maraneh bakal

ngawurukkeun sagala perkara, jeung ngingetan supaya maraneh aringet kana sagala hal anu ku Kami geus diwurukkeun. **27** Maraneh ku Kami rek ditinggalan kakertaan, kakertaan Kami pribadi, anu beda tina kakertaan asal ti dunya. Ulah honcewang, ulah baringung, ulah rarisi. **28** Ceuk Kami tadi, 'Kami rek indit, tapi bakal datang deui ka maraneh.' Lamun maraneh nyaraah ka Kami, malah bakal barungah Kami rek mulang ka Rama teh, sabab Rama mah leuwih agung ti batan Kami. **29** Hal ieu ku Kami diomongkeun ayeuna memeh kajadian, supaya engke maraneh percaya lamun geus kajadian. **30** Kami geus teu bisa lila-lila deui nyarita ka maraneh, sabab anu nyangking ieu dunya geus datang. Saenyana manehna teu kawasa naon-naon ka Kami, **31** tapi Kami kudu tumut kana sagala pangersa Rama, supaya kanyaah Kami ka Mantenna kanyahoan ku ieu dunya.

15:1 Pilahir Yesus, "Kami teh tangkal anggur nu sajati, Ama Kami nu jadi tukang kebonna. **2** Unggal dahan Kami anu teu daekeun buahan ku Mantenna ditilas, ari anu sok baruahan daunna dipangkas diberesihan, supaya buahanana laleubeut. **3** Maraneh geus diberesihan ku pangajaran anu diwurukkeun ku Kami. **4** Sing tetep ngahiji di Kami, Kami oge baris tetep ngahiji di maraneh. Maraneh anu jadi dahan-dahan moal baruahan lamun henteu ngahiji di Kami, sabab dahan mustahil buahan lamun henteu ngahiji dina tangkalna. **5** Kami tangkalna, maraneh dahan-dahanna. Sakur anu tetep di Kami sarta Kami tetep di manehna, tangtu buahan jeung leubeut; sabab lamun henteu jeung Kami mah maraneh moal barisa naon-naon. **6** Dahan anu henteu tetep di Kami bakal dipiceun sina garing. Dahan-dahan nu karitu bakal ditumpukkeun tuluy dialung-alungkeun kana seuneu hurung, beak diduruk. **7** Lamun maraneh tetep di Kami, tetep tigin kana piwuruk Kami, masih nyuhunkeun naon bae oge tangtu dikabulkeun. **8** Kamulyaan Ama Kami bakal tembong lamun maraneh nu jadi dahan-dahan baruahan leubeut, sarta ku lantaran kitu maraneh jadi murid-murid Kami. **9** Sakumaha Kami dipikanyaah ku Rama, maraneh oge dipikanyaah ku Kami, anu matak kudu tetep aya dina kanyaah Kami. **10** Lamun narurut kana parentah Kami tangtu tetep ku Kami dipikanyaah,

sakumaha Kami tetep dipikaasih ku Rama lantaran nurut kana timbalana-Na. **11** Nu matak dibarejaan kitu teh supaya kabungah Kami jadi kabungah maraneh, jeung supaya kabagjaan maraneh lengkep sampurna. **12** Kieu parentah Kami teh: Maraneh sing silih pikanyaah, saperti Kami nyaah ka maraneh. **13** Kanyaah nu panggedena ti hiji jalma ka sobat-sobatna, nya eta lamun nepi ka iklas ngorbankeun jiwa pikeun ngabelaanana. **14** Maraneh teh sobat-sobat Kami lamun ngalakonan ieu parentah Kami. **15** Maraneh ku Kami moal disebut deui abdi-abdi, sabab nu jadi abdi mah henteu nyahoeun ka anu keur dipigawe ku dununganana. Sabalikna, maraneh ku Kami disebut sobat, lantaran geus dibarere nyaho sagala perkara anu ku Rama didawuhkeun ka Kami. **16** Lain maraneh anu marilih Kami, Kami anu milih maraneh, sangkan maraneh lalumaku hirup leubeut ku buah kanyaah, buah-buah anu awet jeung tahan. Masih maraneh rek nyuhunkeun naon bae anu disuhunkeunana nyebut ngaran Kami, ku Rama tan wande dikabul. **17** Kitu sababna nu matak parentah Kami teh: Sing silih pikanyaah." **18** "Lamun dunya geuleuheun ka maraneh, sing aringet yen eta teh lantaran geus geuleuheun ti heula ka Kami. **19** Lamun maraneh kaasup ka dunya mah tangtu ku dunya dipikanyaah lantaran bogana. Tapi maraneh mah ku Kami geus dicokot ti dunya, geus lain bogana deui, jadi dipikageuleuh. **20** Kami geus ngabejaan ka maraneh, 'Euweuh badega anu leuwih luhur ti dununganana.' Lamun maranehna ka Kami nganiaya, ka maraneh oge tangtu nganiaya; lamun maranehna narurut kana piwuruk Kami, ka maraneh oge tangtu narurut. **21** Nu matak karitu ka maraneh teh lantaran maraneh mah anu Kami, jeung maranehna henteu nyarahoeun ka anu ngutus Kami. **22** Saupama maranehna ku Kami henteu didatangan, henteu diwurukan, moal baroga dosa; tapi ayeuna geus kitu kaayaanana, maranehna geus moal bisa mungkiran dosana. **23** Anu geuleuheun ka Kami, ka Rama oge geuleuheun. **24** Saupama ku Kami henteu ditembongan perkara-perkara anu can kungsi dipigawe ku jelema, maranehna moal baroga dosa. Tapi eta perkara-perkara teh geus katarenjoeun, nu matak maranehna teh ka Kami mikageuleuh, ka Rama mikageuleuh. **25** Memang geus kudu kitu, supaya laksana anu kaunggel dina Kitab Hukum maranehna, yen: 'Maranehna gareuleuheun ka Kami teu

karana sabab.' **26** Maraneh ku Kami bakal dibere Panulung asal ti Rama Kami, nya eta Roh Suci, anu bakal nganyatakeun hal Allah anu saestuna. Eta Panulung tangtu ku Kami diutus ka maraneh ti Rama, sarta Anjeunna baris nyaurkeun hal Kami. **27** Maraneh oge kudu nyaritakeun hal Kami, sabab maraneh geus reureujeungan jeung Kami ti barang mimiti.

16:1 Kami ngabejakeun hal ieu teh supaya maraneh ulah nepi ka murtad. **2** Sabab maraneh bakal disingkirkeun ti imah-imah ibadah urang Yahudi, malah engke aya mangsa, jelema anu maehan ka maraneh pangrasana mah ngabakti ka Allah. **3** Bakal dikitu-kitu maraneh ku jalma-jalma, lantaran maranehna teu nyarahoeun ka Rama, teu nyarahoeun ka Kami. **4** Lamun jalma-jalma ka maraneh geus kitu, maraneh sing aringet yen ku Kami geus dibejaan ti ayeuna keneh tina soal eta." "Hal ieu teu dibejakeun ti bareto soteh lantaran Kami aya di maraneh keneh. **5** Ayeuna Kami rek indit ka Anu ngutus, ku maraneh teu ditanyakeun arek ka mana. **6** Ayeuna ku Kami geus dibejaan, hate maraneh naralangsa. **7** Saenyana Kami indit teh bakal leuwih mangpa'at pikeun maraneh, sabab lamun Kami teu indit, Panulung teh moal sumping. Sabalikna **8** Lamun geus sumping, Anjeunna bakal ngabuktikeun ka nu di dunya tina hal naon dosa maranehna, tina hal naon nu bener, jeung tina hal hukuman ti Allah. **9** Tina hal dosana, lantaran maranehna henteu palercayaeun ka Kami; **10** tina hal nu bener, lantaran bener Kami indit teh ka Rama sarta ku maraneh moal katenjo deui; **11** tina hal hukuman ti Allah, lantaran nu nyangking kawasa di dunya teh geus nyandang hukuman. **12** Picaritaeun Kami loba keneh tapi maraneh moal sanggup narimana ayeuna mah. **13** Tapi engke, lamun Roh tea geus sumping, maraneh bakal ditungtun sangkan nyaraho kana sagala hal anu saestu, sabab Anjeunna bakal nganyatakeun hal Allah anu saestu-estuna. Anu bakal disaurkeun ku Anjeunna lain pilahir-Na ku anjeun; anu bakal disaurkeuna-Na teh hal-hal anu geus kadangu ku Anjeunna bae, sarta maraneh ku Anjeunna bakal dibere nyaho naon-naon anu baris kajadian engke. **14** Anjeunna bakal ngagungkeun ka Kami, sabab nya Anjeunna anu bakal nepikeun pilahir-pilahir Kami ka maraneh. **15** Sagala kagungan Rama, jadi milik Kami ongkoh. Nu matak ceuk Kami bieu, sagala hal anu

ditepikeun ku Roh ka maraneh asalna ti Kami." **16** "Kari sakeudeung deui maraneh narenjo Kami teh, tapi moal lila deui oge bakal narenjo deui." **17** Murid-murid aya anu silih tanya, "Naon maksudna? Saur-Na: 'Ngan kari sakeudeung deui urang narenjo Anjeunna teh,' tapi saur-Na keneh: 'Sakeudeung deui oge bakal narenjo deui.' Jeung saur-Na: 'Sabab Kami rek mulang ka Rama.' **18** Naon hartina 'sakeudeung deui teh'? Teu ngarti urang mah Anjeunna nyaurkeun naon." **19** Yesus uninga yén maranehna harayang nanya, tuluy Anjeunna nyarios, saur-Na, "Ceuk Kami bieu, 'Ngan kari sakeudeung deui maraneh narenjo Kami teh, tapi moal lila deui oge bakal narenjo deui.' Eta anu disualkeun ku maraneh teh? **20** Satemenna ceuk Kami: Maraneh bakal ceurik jeung prihatin, tapi dunya mah bakal suka. Maraneh bakal nalangsa, tapi kanalangsaaan maraneh bakal robah jadi kagumbiraan. **21** Awewe nu rek ngajuru tangtu susah hatena lantaran tereh nandangan kanyeri, tapi barang geus ngajuru sagala kanyerina moal dirasa, kasilep ku rasa bagja dumeh orokna geus lahir ka dunya. **22** Nya kitu maraneh oge: Ayeuna sarusah hate. Tapi Kami tangtu datang deui ka maraneh, sarta maraneh bakal ngarasa bagja, rasa bagja moal beunang disisilihan. **23** Dina mangsa eta maraneh geus moal aya tanyakeuneun deui ka Kami. Sing percaya, naon bae pamenta maraneh ka Rama anu dipenta bari mawa ngaran Kami, ku Rama tangtu dikabul. **24** Nepi ka ayeuna maraneh can barangpenta naon-naon mawa ngaran Kami. Pek marenta, tangtu bakal narima, sangkan kasenangan hate maraneh sampurna." **25** "Bareto Kami ngawuruk ka maraneh teh sok ku ibarat bae. Engke mah kaayaan Rama teh rek ditetelakeun sajentrenana, moal ku ibarat deui. **26** Engke mah maraneh kudu barangpenta ka Rama teh nyebut ngaran Kami, jadi teu kudu dipangmentakeun deui ku Kami, **27** sabab Rama ku manten mikanyaah ka maraneh, lantaran maraneh nyaraah jeung palercaya yén Kami asal ti Allah. **28** Saestuna, Kami teh ti Rama, datang ka dunya, sarta ayeuna rek ninggalkeun ieu dunya, mulang deui ka Rama." **29** Pihatur murid-murid, "Ayeuna Gusti ngalahir teh parantos sageblasna, henteu ku ibarat deui. **30** Abdi-abdi nembe terang yén Gusti uninga kana sagala rupi. Gusti teu perlu ku jalmi anu nyual, sareng ku margi kitu abdi-abdi percanten, Gusti teh asal ti Allah." **31** Waler Yesus, "Percaya maraneh

ayeuna? **32** Mangka nyaraho, tereh datang mangsana, malah eta mangsa teh geus datang, maraneh bakal dipaburencaykeun, marulang ka tempat masing-masing, Kami pada naringgalkeun. Tapi sanajan kitu ge Kami moal nyorangan, sabab aya Rama anu nyarengan. **33** Ieu kabeh ku Kami dibejakeun, supaya maraneh sareng hate ngahiji ka Kami. Maraneh ku dunya bakal dikaniaya, tapi sing taleger, sabab dunya geus eleh ku Kami."

17:1 Sanggeus ngalahir kitu Yesus tanggah terus unjukan kieu, "Ama, waktosna parantos dongkap. Putra Ama mugé dipaparin kamulyaan, supados Putra matak mulya ka Ama. **2** Putra ku Ama parantos dipaparin kawasa ka sakumna manusa, dugi ka tiasa maparin hirup langgeng ka jalmi-jalmi anu ku Ama diserenkeun ka Putra. **3** Dupi hirup langgeng teh nya eta: Terang ka Ama, Allah sajati anu mung hiji, sareng ka utusan Ama, Yesus Kristus. **4** Kamulyaan Ama ku Abdi parantos dipencarkeun di bumi, padamelan ti Ama parantos beres dilampahkeun sadayana. **5** Ama! Mugé kamulyaan Abdi anu kapungkur, anu ayeuna aya di Ama dipaparinkeun deui, nya eta kamulyaan Abdi anu sami-sami jadi kamulyaan Ama ti memeh dunya dijadikeun. **6** Ama ku Abdi parantos diutarakeun ka jalmi-jalmi di dunya, anu ku Ama dipasihkeun ka Abdi. Maranehna kagungan Ama anu diserenkeun ka Abdi. Maranehna parantos narurut kana pangandika Ama, **7** parantos tarerangeun yen saniskanten anu katampi ku Abdi teh asalna ti Ama. **8** Pangandika Ama ku Abdi parantos diwurukkeun ka maranehna sareng ditarampi; maranehna parantos tarerangeun yen Abdi asal ti Ama, palercayaen yen Ama anu ngutus. **9** Ayeuna Abdi mangnedakeun maranehna; sanes mangnedakeun dunya, nanging mangnedakeun jalmi-jalmi paparin ti Ama, kagungan Ama tea. **10** Sagala kagaduh Abdi kagungan Ama, sagala kagungan Ama kagaduh Abdi; Abdi parantos diagungkeun ku maranehna. **11** Dupi ayeuna Abdi sumeja dongkap ka Ama, di dunya moal lami deui. Nanging maranehna mah tetep di dunya. Ama Nu Suci! Mugé maranehna diraksa ku kakawasaan jenengan Ama, nya eta jenengan anu ku Ama dipaparinkeun ka Abdi, supados maranehna jadi sahiji sapertos Ama sareng Abdi sahiji. **12** Sapanjang disarengan keneh ku Abdi, maranehna aman ku Abdi dijagi

nganggo kakawasaan jenengan Ama, jenengan anu ku Ama dipasihkeun ka Abdi. Maranehna ku Abdi dijagi, saurang ge teu aya nu ical, kajabi anu saurang, anu memang kedah ical, supados laksana nu kaungel dina Kitab Suci. **13** Ayeuna Abdi sumeja wangsul ka Ama. Perkawis ieu ku Abdi diunjukkeun sabot di dunya keneh, supados maranehna tiasa ngarasakeun sapinuhna rasa suka hate Abdi. **14** Maranehna parantos narampi pangandika Ama, dugi ka dipikageuleuh ku dunya, margi maranehna oge sapertos Abdi sanes gaduhna dunya. **15** Abdi moal nyuhunkeun supados maranehna oge dicandak ti dunya, mung supados ku Ama ditangtayungan ti si Jahat. **16** Sakumaha Abdi sanes gaduhna dunya, maranehna oge sanes gaduhna dunya. **17** Mugi maranehna dijadikeun kagungan Ama anu disahkeun ku kaestuan. Nya pangandika Ama kaestuan teh. **18** Maranehna ku Abdi diutus ka dunya sapertos Abdi diutus ku Ama ka ieu dunya. **19** Abdi ngabaktoskeun diri ka Ama, supados maranehna oge tiasa dibaktoskeun ka Ama, supados leres-leres jadi kagungan Ama. **20** Abdi sanes mung mangnedakeun maranehna bae, nanging mangnedakeun oge jalmi-jalmi anu bakal palercaya ka Abdi tina pangwawaran maranehna. **21** Mugi eta jalmi-jalmi oge didamel jadi sahiji. Ama! Mugi maranehna oge dikersakeun ngahiji ka Urang, sapertos Ama ngahiji ka Abdi, Abdi ngahiji ka Ama. Mugi maranehna dihijikeun, supados dunya percayaeun yen Ama parantos ngutus Abdi. **22** Maranehna parantos disina nyandang kamulyaan Abdi anu ti Ama tea, sina ngahiji sakumaha Abdi sareng Ama teh hiji: **23** Abdi ngahiji di maranehna, Ama ngahiji di Abdi, dugi ka maranehna sakumna jadi hiji, dugi ka dunya sina terangeun yen Ama parantos ngutus Abdi, sareng sina terangeun yen Ama mikaasih ka eta jalmi-jalmi sakumaha mikaasih ka Abdi. **24** Ama! Eta jalmi-jalmi ku Ama parantos dipaparinkeun ka Abdi. Kahoyong mah maranehna sing araya di tempat Abdi, sina naringal kamulyaan Abdi anu ti Ama tea, tawis mikaasih ka Abdi ti memeh dunya diadegkeun. **25** Nun Ama anu maha adil! Dunya teu terangeun ka Ama, dupi Abdi mah terang; jalmi-jalmi paparin Ama tea oge tarerangeun yen Ama anu ngutus Abdi. **26** Ama ku Abdi parantos dikenalkeun ka maranehna sareng bade dikenalkeun saterasna, supados kaasih Ama ka Abdi tumerap ka maranehna, supados Abdi oge tiasa

ngahiji sareng maranehna."

18:1 Sanggeus ngucapkeun eta paneda, Yesus angkat jeung murid-murid, terus meuntasan Walungan Kidron. Di eta tempat aya hiji taman, sarta Yesus lebet ka dinya jeung murid-murid. **2** Yudas anu rek ngahianat nyahoeun ka eta tempat, sabab ku Yesus geus sering dicandak ka dinya jeung murid-murid. **3** Nu matak tuluy manehna nyusul ka dinya, mawa pasukan serdadu Rum jeung pangawal-pangawal Bait Allah, titahan imam-imam kapala jeung urang Parisi, marawa pakarang, lantera jeung obor. **4** Yesus anu geus uningaen ti anggalna ku nu bakal tumiba ka salira-Na majeng nembongkeun anjeun, tuluy mariksa, "Maraneh nareangan saha?" **5** Walonna, "Neangan Yesus urang Nasaret." "Ieu Kami," saur Yesus. Yudas, si hianat tea aya nangtung jeung nu loba. **6** Barang Yesus ngalahir 'Ieu Kami', jalma-jalma mani malundur terus rarubuh kana taneuh. **7** Yesus mariksa deui, "Maraneh nareangan saha?" "Yesus urang Nasaret," walon maranehna. **8** Saur Yesus, "Ti tadi ge ceuk Kami ieu Kami. Upama enya anu ditareangan teh Kami, nu sejen ulah diganggu." **9** (Lahirana-Na kitu pikeun ngabuktikeun kasaurana-Na anu kieutea: "Ama! Jalmi-jalmi paparin ti Ama ka Abdi teh pangesto teu aya nu ical.") **10** Simon Petrus anu mawa pedang nyabut pedangna, tuluy dikadekkeun ka hiji badega Imam Agung ngaran Malkus, rampung ceulina anu katuhu. **11** Yesus ngalahir ka Petrus, "Sarungkeun deui pedang maneh! Pangira maneh ieu lumur panganiayaan ti Ama Kami teh ku Kami moal diinum?" **12** Geus kitu serdadu-serdadu Rum, kapala pasukanana, jeung para pangawal urang Yahudi narangkep terus ngabarogod Yesus. **13** Yesus dibawa, tuluy ditembongkeun heula ka Anas, mertuana Kayapas. Ari Kayapas teh Imam Agung taun eta. **14** Kayapas kungsi nganasehatan ka para gegeden Yahudi yen leuwih hade paeh jalma saurang pikeun kasalametan sakumna bangsa. **15** Waktu Yesus dibawa, Simon Petrus nuturkeun jeung baturna saurang anu geus dikenal ku Imam Agung. Eta batur Petrus milu asup jeung Yesus ka buruan bumi Imam Agung, **16** ari Petrus eureun di lawang buruan. Geus kitu batur Petrus teh kaluar deui, nyarita ka awewe anu jaga lawang buruan, tuluy ngajak Petrus ka jero. **17**

Eta awewe jaga lawang nanya ka Petrus, "Anjeun lain murid-Na jelema nu itu?" "Lain," walon Petrus. **18** Ku sabab tiris, gandek-gandek jeung para pangawal nyarieun pirunan, tuluy narangtung ngariung seuneu, saliduru. Petrus oge milu siduru. **19** Yesus dipariksa ku Imam Agung hal murid-murid-Na jeung pangajarana-Na. **20** Waler Yesus, "Kaula nyanggem ka saha-saha oge satarabasna. Pangajaran Kaula diwurukkeunana di imah-imah ibadah atanapi di Bait Allah tempat kempelna jalmi-jalmi. Nyanggemkeun naon-naon oge Kaula tara susulumputan. **21** Naha mariksakeun ka Kaula? Pariksakeun bae ka jalmi-jalmi anu sok ngarupingkeun Kaula, tangtos tarerangeun naon anu disanggemkeun ku Kaula." **22** Barang Yesus nyaurkeun kitu salah saurang pangawal di dinya terus nyabok ka Anjeunna bari ngomong, "Wani temen Maneh ngomong saperti kitu ka Imam Agung!" **23** Waler Yesus, "Lamun omongan Kami salah, coba terangkeun ka nu araya di dieu naon salahna. Tapi upama omongan Kami bener, ku naon maneh nyabok?" **24** Geus kitu Anjeunna ku Anas dikintunkeun ka Imam Agung Kayapas, dibarogod keneh. **25** Ari Petrus keur siduru keneh. Ku nu keur saliduru ditanya, "Ari anjeun lain murid jelema itu?" Petrus ngangles, "Lain!" **26** Ari ceuk hiji gandek Imam Agung barayana Malkus anu dikadek ceulina tea, "Naha lain anjeun anu ku kuring katenjo aya di taman jeung Yesus teh?" **27** "Lain," walon Petrus deui. Harita keneh kadenge hayam kongkorongok. **28** Isuk-isuk keneh pisan Yesus dibawa ti bumi Kayapas ka karaton gupernur. Tapi para gegeden Yahudi henteu arasup ka jero karaton, ngajaga dirina ulah jadi najis ceuk agama, supaya meunang milu ngadahar jamuan Paska. **29** Ku sabab kitu Pilatus kaluar nemonan, tuluy mariksa, "Naon perkarana eta jelema dibawa ka kami?" **30** Walon maranehna, "Upami teu jahat ge tangtos moal dibantun ka Juragan." **31** Saur Pilatus, "Uruskeun bae ku maraneh nurutkeun hukum maraneh." Walon maranehna, "Bangsa sim kuring teu diidinan ngajalankeun hukum pati." **32** (Pang kitu teh supaya laksana pilahir Yesus basangagambarkeun cara pipupuseuna-Na tea.) **33** Pilatus lebet deui ka karaton, Yesus disaur jeung terus dipariksa, "Anjeun teh Raja urang Yahudi?" **34** Waler Yesus, "Juragan mariksa kitu teh naha dumeh uninga ku anjeun atanapi aya anu ngawartosan?" **35** Waler Pilatus,

"Na kaula teh urang Yahudi? Anjeun diserenkeun ka kaula teh ku bangsa sorangan jeung ku imam-imam kapala. Anjeun geus nyieun lampah naon?"

36 Waler Yesus, "Karajaan Kaula sanes ti dunya ieu. Upami karajaan Kaula ti ieu dunya, para panganut Kaula baris tarung ngabelaan, ulah dugi ka Kaula beunang ku gegeden-gegeden urang Yahudi. Sanes, karajaan Kaula sanes ti ieu dunya!" **37** Saur Pilatus, "Jadi enya Anjeun teh raja?" Waler Yesus, "Saur Juragan, Kaula teh raja. Tujuan Kaula medal sareng dongkap ka ieu dunya seja ngawurukkeun hal kaestuan. Jalmi anu dipimilik ku kaestuan tangtos daekeun ngupingkeun ka Kaula." **38** "Naon kaestuan teh?" Pilatus mariksa. Ti dinya Pilatus kaluar, tuluy ngalahir ka urang Yahudi, "Kami teu manggih lantaran pikeun ngahukum eta jalma. **39** Nurutkeun adat kabiasaan maraneh, saban-saban poe Paska kami salawasna sok ngabebaskeun salah saurang sakitan pikeun maraneh. Kumaha ayeuna kahayang maraneh, Raja urang Yahudi anu kudu dibebaskeun teh?" **40** "Ulah! Ulah Manehna! Hayang Barabas!" jawab maranehna tingjarerit. (Barabas teh penjahat.)

19:1 Pilatus lebet deui, tuluy nimbalan supaya Yesus dirangket. **2** Ari serdadu-serdadu tuluy nyieun mamakutaan tina regang-regang anu cucukan, diterapkeun kana mastaka Yesus sarta Anjeunna dianggoanan jubah warna wungu. **3** Geus kitu serdadu-serdadu teh daratang jeung ngaromong ka Anjeunna, "Wilujeng Raja urang Yahudi!" pokna bari terus narampiling. **4** Pilatus kaluar deui, ngalahir ka urang Yahudi, "Tarenjokeun! Eta jelema ku kami rek dibawa ka hareupeun maraneh. Kami rek ngabuktikeun yen kami teu manggih sabab pikeun ngahukum Manehna." **5** Ti dinya Yesus kaluar, nganggo jubah wungu jeung makuta cucuk. Pilatus ngalahir, "Tarenjo ieu jelema!" **6** Imam-imam kapala jeung para pangawal Bait Allah narenjo ka Anjeunna, tuluy tinggorowok, "Salibkeun! Salibkeun!" Saur Pilatus, "Pek bae ku maraneh salibkeun. Kami mah teu manggih sabab pikeun ngahukum." **7** Jalma-jalma narembalan, "Ceuk hukum bangsa kuring, eta jelema kudu dipaehan, sabab ngaku-ngaku jadi Putra Allah!" **8** Ngadangu jawaban maranehna kitu Pilatus beuki ngaraos risi, **9** tuluy lebet deui ka karaton. Yesus dipariksa

deui, "Anjeun ti mana asal?" Tapi Yesus teu ngawaler. **10** Pilahir Pilatus ka Anjeunna, "Embung Anjeun teh ngomong ka kaula? Inget, kaula kawasa ngabebaskeun atawa nyalibkeun Anjeun." **11** Waler Yesus, "Juragan iasa kawasa ka Kaula mung ku margi aya widi ti Allah. Ku margi kitu jalmi anu nyerenkeun Kaula ka Juragan dosana langkung abot." **12** Ngadangu pilahir Yesus kitu, Pilatus sateka-teka milarian jalan pikeun ngabebaskeun Anjeunna. Tapi urang Yahudi tingcorowok pokna, "Upami eta jalmi dibebaskeun, hartosna Juragan teh sanes mitra Prabu. Jalmi anu ngaku-ngaku raja teh hartosna ngalawan ka Prabu!" **13** Ngadenge jawaban kitu, Pilatus tuluy nyandak Yesus ka luar, terus linggih dina korsi pangadilan di tempat anu disebut "Lante Batu". (Dina basa Ibrani ngaranna "Gabata".) **14** Harita geus meh pukul dua welas beurang, kari sapoe eta deui kana poe Pesta Paska. Pilatus ngalahir ka urang Yahudi, "Ieu teh raja maraneh!" **15** Jalma-jalma Yahudi tinggorowok deui, "Paehan! Paehan! Salibkeun!" Lahiran Pilatus, "Jadi kami kudu nyalibkeun raja maraneh?" Dijarawab ku imam-imam kapala, "Teu gaduh deui raja lian ti Prabu!" **16** Ahirna Yesus ku Pilatus diserenkeun ka maranehna sina disalib. Yesus geus dicangking ku maranehna. **17** Anjeunna kaluar bari manggul salib-Na ku anjeun, terus nepi ka tempat anu katelah "Tempat Tangkorek". (Dina basa Ibrani disebutna "Golgota".) **18** Di dinya Anjeunna terus disalibkeun, bareng jeung dua penjahat anu disalibkeunana kiwaeun jeung tengeneuna-Na. **19** Dina pucuk salib Yesus aya tulisan Pilatus, ungelna: "Yesus urang Nasaret Raja urang Yahudi". **20** Kabaca ku jalma loba, kawantu tempat nyalibkeuna-Na teh teu pati jauh ti kota. Tulisanana dina tilu rupa basa, Ibrani, Latin, jeung Yunani. **21** Imam-imam kapala marenta ka Pilatus pokna, "Ulah diserat 'Raja urang Yahudi', kedah, 'Ceuk ieu jelema, Kami Raja urang Yahudi'." **22** Waler Pilatus, "Anu geus dituliskeun ku kami tetep dituliskeunana." **23** Anggoan Yesus ku serdadu-serdadu anu tas nyalibkeuna-Na dibagi opat keur maranehna, hiji serdadu hiji bagian. Barang giliran jubah-Na, eta jubah teh tinunan sagebaran, teu aya jaitanana. **24** Ceuk serdadu-serdadu, "Ieu jubah ulah dipecah, urang lotrekeun bae saha engke anu meunangna." Eta kajadian teh nyumponan sakumaha anu geus dituliskeun dina Kitab Suci anu ungelna kieu: "Pakean

Kami ku maranehna dibagi-bagi, jubah Kami dilotrekeun." Nya kitu pisan anu dilampahkeun ku eta serdadu-serdadu teh. **25** Deukeut kana salib Anjeunna aya ibu-Na, saderek istri ibu-Na, Maria bojo Klopas, jeung Maria Magdalena. **26** Yesus ningali ka ibu-Na jeung ka murid anu dipikaasih, tuluy ngalahir ka ibu-Na, "Ibu, eta teh putra ibu!" **27** Ngalahir deui ka eta murid, "Eta teh indung hidep!" Ti harita ibuna Yesus ku eta murid diaku indung, dibawa ka imahna. **28** Yesus geus ngaraos yen sagala rupana ayeuna geus tutas. Jeung sangkan laksana anu kaungel dina Kitab Suci, Anjeunna ngalahir, "Kami halabhab!" **29** Di dinya aya mangkok, eusina cai anggur haseum, seug aya anu niir sepon, dicelupkeun kana eta anggur terus diantelkeun kana lambey Yesus. **30** Sanggeus Anjeunna ngaraosan, tuluy ngalahir, "Geus tutas!" Sanggeus kitu mastaka-Na ngulahek, Yesus geus pupus. **31** Para gegeden Yahudi tuluy marenta idin ka Pilatus pikeun mingges-minggeskeun suku jalma-jalma anu keur disalibkeun, sarta mayit-mayitna rek diturunkeun tina salib. Pangna marenta kitu lantaran harita poe Jumaah. Maranehna hayang supaya dina poe isukna, poe Sabat, ulah aya mayit anu diantep dina salibna, lantaran poe Sabat nu eta teh Sabat anu kacida sucina. **32** Ti dinya serdadu-serdadu mingges-minggeskeun suku jalma hukuman, mimiti nu duaan heula, anu bareng disalibkeun jeung Yesus. **33** Barang rek minggeskeun sampean Yesus, teu tulus, sabab tetela Anjeunna mah geus pupus. **34** Tapi aya hiji serdadu anu nojos angkeng-Na ku tumbak, brey bijilan getih campur cai. **35** (Jalma anu nyaritakeun ieu kajadian teh anu geus nenjoeunkajadianana, nepi ka aranjeun oge baris percaya. Anu dicaritakeun ku eta jalma memang hal anu saenyana, sarta manehna yakin yen nyaritakeun anu saenyana.) **36** Kitu kajadianana, supaya laksana ungel Kitab Suci anu kieu, "Tulang Anjeunna sahiji ge moal aya anu dipotongkeun." **37** Aya deui ungel Kitab Suci anu kieu, "Jalma-jalma ngarawaskeun ka Anjeunna sanggeus Anjeunna ditumbak." **38** Aya hiji jelema, (panganut Yesus keneh ngan teu wanieun nembrak lantaran sieuneun ku para gegeden Yahudi), ngaranna Yusup urang Arimatea, menta idin ka Pilatus nyokot layon Yesus. Ku Pilatus diidinan, tuluy layon teh ku Yusup dicokot. **39** Nikodemus, anu bareto nepungan Yesus peuting-peuting tea, maturan ka Yusup. Manehna

mawa seuseungitan nya eta emur campur garu, lobana kira-kira tilu puluh kilo. **40** Layon Yesus ku Yusup jeung Nikodemus dibungkus ku lawon linen katut seuseungitanana, sakumaha adat urang Yahudi nguburkeun mayit. **41** Di tempat Yesus disalib aya hiji taman, sarta di eta taman aya hiji pakuburan weuteuh can dipake ngubur saha-saha. **42** Ku sabab poe eta nyanghareupan poe Sabat, tur aya kuburan anu deukeut, layon Yesus tuluy dikurebkeun di dinya.

20:1 Poe Minggu isuk-isuk, poek-poek keneh Maria Magdalena indit ka kuburan, ari datang nyampak batu tutup lawang kuburan geus aya nu mindahkeun. **2** Maria Magdalena lumpat manggihan Simon Petrus jeung murid anu dipikaasih ku Yesus, hariweusweus pokna, "Gusti urang aya nu maling ti kuburan, duka dibawa ka mana!" **3** Petrus jeung eta murid lalumpat ka kuburan, **4** tapi baturna lumpatna leuwih tarik, nepina ka kuburan ti heula. **5** Tapi henteu terus asup, ngan nempo bae ka jero kuburan, beh nenjo lawon linen ngalumbuk. **6** Teu lila jol Simon Petrus, datang-datang terus asup ka jero kuburan, tapi ngan nenjo lawon linen bae **7** jeung urut bulen mastaka Yesus, ngan ieu mah misah sarta ngagulung. **8** Murid anu datang ti heula tea oge terus asup ka jero kuburan, tuluy percaya kana tetenjoanana. **9** (Ku maranehna can kaharti eusi Kitab Suci anu nyebutkeun yenAnjeunna kudu tanghi tina pupusna.) **10** Geus kitu maranehna baralik. **11** Maria ceurik deukeut kuburan, tuluy nempo ka jero kuburan bari ceurik. **12** Beh nenjo aya dua malaikat, panganggona bodas, keur caralik dina urut Yesus ebog dina mastakaeun jeung dina tunjangeuna-Na. **13** "Ku naon Nyai ceurik?" malaikat mariksa. "Gusti abdi aya nu maling, duka dibantun ka mana," walon Maria. **14** Sanggeus kitu manehna malik bari luak-lieuk, breh ningal Yesus keur ngadeg, tapi manehna teu wawuheun yen Anjeunna teh Yesus. **15** Ku Yesus dipariksa, "Ku naon Nyai ceurik? Neangan saha?" Panyangka Maria Anjeunna teh tukang kebon, tuluy ngawalon, "Manawi Juragan anu nyandak Anjeunna, wartoskeun dicandak ka mana, ku abdi bade dibantun deui!" **16** Pilahir Yesus, "Maria!" Maria ngarenjag terus nelele-nelele, pok bae unjukan ku basa Ibrani, "Rabuni!" (Hartina "Guru".) **17** "Ulah nyabak ka Kami,"

pilahir Yesus, "sabab Kami tacan unggah ka Rama. Anggur bejakeun ka dulur-dulur Kami, yen Kami arek mulang ka Rama, nya eta Rama Kami jeung Rama maranehna, Allah Kami jeung Allah maranehna." **18** Maria Magdalena indit ti dinya, pupulih ka murid-murid Anjeunna yen manehna geus nenjo Gusti, jeung nepikeun pilahir-Na. **19** Dina malem Senenna, geus peuting, murid-murid keur karumpul di hiji imah, pantona ditulakan lantaran sarieuneun ku gegeden-gegeden Yahudi. Yesus sumping sarta ujug-ujug geus ngadeg di dinya, tuluy ngalahir, "Salam rahayu!" **20** Geus kitu Anjeunna nembongkeun panangan jeung angkeng-Na. Sanggeus tetela Anjeunna teh Gusti, murid-murid kacida aratoheunana. **21** Yesus ngalahir deui, "Salam rahayu. Sakumaha Rama geus ngutus Kami, Kami oge rek ngutus maraneh." **22** Ti dinya Anjeunna niupkeun napas ka murid-murid-Na. "Tarima ieu Roh Suci," saur-Na. **23** "Saha-saha anu ku maraneh dihampura dosana, ku Allah oge bakal dihampura; upama ku maraneh henteu dihampura, ku Allah oge moal dihampura." **24** Tomas, murid ti nu dua welas (anu sok disebut si "Kembar"), waktu Yesus nembongan teh keur teu aya, **25** seug dibarejaan ku murid-murid sejen, "Urang mah geus panggih deui jeung Gusti!" Tembal Tomas, "Kuring mah mun can nenjo jeung can ngusapkeun ramo kana tapak paku dina panangana-Na, jeung can nyabakkeun leungeun kana angkeng-Na, moal percaya!" **26** Heuleut saminggu ti harita murid-murid kumpul deui di jero imah anu kamari ieu, Tomas oge aya. Pantona ditulakan, tapi Yesus sumping, ujug-ujug geus ngadeg di dinya. Tuluy ngalahir, "Salam rahayu." **27** Ti dinya ngalahir ka Tomas, "Rampakeun ramo maneh kana ieu, tenjo ieu leungeun Kami. Sodorkeun leungeun maneh, cabak ieu cangkeng Kami. Geus, ulah cangcaya, sing percaya!" **28** "Gusti sim abdi, Allah sim abdi!" walon Tomas. **29** Pilahir Yesus ka Tomas, "Maneh percaya da geus nenjo Kami, nya? Bagja kacida anu percaya sanajan teu kungsi nenjo heula ka Kami!" **30** Yesus ka murid-murid-Na nembongkeun rupa-rupa deui kaajaiban anu henteu ditulis dina ieu kitab. **31** Tapi sakabeh anu geus dituliskeun maksudna netelakeun yen Yesus teh Kristus, Jurusalamet, Putra Allah, supaya dulur-dulur percaya. Sabab lamun dulur-dulur percaya ka Anjeunna tangtu meunangkeun hirup.

21:1 Sanggeus eta, Yesus nembongan deui ka murid-murid-Na, di sisi Talaga Tiberias. Kieu kajadianana: **2** Simon Petrus, Tomas (anu disebut si Kembar), Natanael (urang Kana, Galilea), dua anak Sebedeus, jeung dua murid deui, karumpul. **3** Ceuk Simon Petrus, "Kuring rek ngala lauk." "Kuring milu," ceuk nu sejen. Tuluy sarerea kana parahu, tapi sapeuting jeput teu meunang naon-naon. **4** Wanci meletek panonpoe Yesus ngadeg di sisi cai, tapi murid-murid teu warawuheun. **5** Anjeunna mariksa, "Barudak, can beubeunangan?" "Teu acan!" jawab maranehna. **6** Saur Yesus, "Semprangkeun heurapna ka katuhueun parahu, tangtu aya nu beunang!" Seug heurapna disemprangkeun, barang ditarik meh teu kaangkat pinuh ku lauk. **7** "Geuning Gusti!" ceuk murid anu dipikaasih ku Yesus ka Petrus. Dibejaan yen Gusti, rap bae Petrus make baju (sabab keur teu make baju), tuluy luncat kana cai. **8** Ka darat teu pati jauh, kira-kira saratus meter. Nu sejen oge terus nyarisi dina parahu bari narik heurap anu pinuh ku lauk. **9** Barang tarurun tina parahu nyampak geus aya seuneu areng ruhay, di luhurna diteundeunan lauk jeung roti sababaraha siki. **10** Yesus ngalahir, "Bawa ka dieu saeutik lauk beunang bieu." **11** Simon Petrus unggah kana parahu narik heurap ka darat. Laukna galedé aya saratus lima puluh tilu siki. Sakitu lobana lauk anu beunang, tapi heurapna teu nepi ka bedah. **12** Yesus ngalahir, "Ka darieu, dalahar." Murid-murid teu aya anu wanieun nanya, "Dupi Bapa saha?" da geus nyarahoeun yen Anjeunna teh Gusti. **13** Ku sabab kitu Yesus terus nyandakan roti jeung lauk dibagikeun ka maranehna. **14** Ti barang gugah tina pupus nepi ka harita, Yesus geus katilu kalina nembongan ka murid-murid. **15** Sanggeus dalahar, Yesus mariksa ka Simon Petrus, "Simon anak Yonas, enya hidep nyaah ka Kami leuwih ti nu sejen?" "Sumuhun Gusti," walon Petrus, "Gusti uninga yen abdi teh nyaah ka Gusti." Saur Yesus, "Panguruskeun anak-anak domba Kami." **16** Geus kitu mariksa deui kadua kalina, "Simon anak Yonas, enya hidep nyaah ka Kami?" Walon Petrus, "Sumuhun Gusti, Gusti uninga yen abdi nyaah ka Gusti." Saur Yesus, "Panguruskeun domba-domba Kami." **17** Katilu kalina Anjeunna mariksa deui, "Simon anak Yonas, enya hidep nyaah ka Kami?" Dipariksa nepi ka tilu kali, "Enya hidep nyaah ka Kami?" Petrus jadi nalangsa, tuluy unjukan, "Gusti, Gusti uninga kana

saniskanten perkawis, tangtos uninga yen abdi nyaah ka Gusti." Saur Yesus, "Panguruskeun domba-domba Kami. **18** Satemenna ceuk Kami: Maneh keur ngora mah biasa sok ras mana karep nu mawa, lain kahayang sorangan." **19** (Ieu pilahir Anjeunna, ngagambarkeun cara Petrus nekanan ajalna engke sangkan Allah dimulyakeun.) "Tuturkeun Kami," saur Yesus ka Simon Petrus. **20** Petrus ngalieuk ka tukang, sihareng dituturkeun ku murid anu dipikaasih ku Yesus, anu keur basa tuang peuting diukna nepi ka ngalendean ka Anjeunna jeung nanya kieu, "Saha jalmina anu bade ngahianat teh, Gusti?" **21** Barang Petrus nenjoeun ka manehna, tuluy nanya ka Yesus, "Gusti, dupi manehna kumaha?" **22** Waler Yesus, "Lain perkara maneh lamun manehna ku Kami dikersakeun hirup keneh nepi ka Kami datang deui. Tapi ari maneh, geura tuturkeun Kami!" **23** Tuluy rame di kalangan panganut-panganut Yesus, magar murid anu eta mah moal maot-maot. Padahal Yesus henteu nyaurkeun yen manehna moal maot-maot, nyaurkeun soteh, "Lain perkara maneh lamun manehna ku Kami dikersakeun hirup keneh nepi ka Kami datang deui." **24** Nya murid anu eta anu nyaritakeun ieu sagala perkara teh, jeung anu nuliskeunana, nepi ka urang teu hamham deui yen anu dicaritakeunana teh saestuna. **25** Loba keneh perkara-perkara salian ti ieu anu dipidamel ku Yesus. Upama eta kabeh ditulis sarupa-sarupana, kawasna sadunya ge moal cukup keur nyimpen kitab-kitab nu rek ditulisanana.